

Preventivně výchovná činnost

Markéta Klimšová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Markéta Klimšová**
Osobní číslo: **L18061**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Preventivně výchovná činnost**

Zásady pro vypracování

1. Seznamte se s teoretickými základy vzdělávání v oblasti bezpečnosti.
2. Zaměřte se na problematiku preventivně výchovné činnosti a její legislativní aparát.
3. Vytvořte model preventivně výchovné činnosti.
4. Analyzujte a diskutujte získané výsledky.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-220-7.
2. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
3. HADDOW, George D., Jane A. BULLOCK a Damon P. COPPOLA. Introduction to emergency management. Amsterdam: Elsevier, [2017], xx, 497 s. ISBN 9780128030646.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jakub Rak, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 03.08.2021

Jméno a příjmení studenta: Markéta Klimšová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na téma preventivně výchovná činnost. Práce je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části je uvedena základní problematika preventivně výchovné činnosti, ochrany obyvatelstva, základní terminologie a legislativní aparát. Cílem praktické části je zpracování scénářů a přednášek pro preventivně výchovnou činnost a je zde využita metoda dotazníkového šetření.

Klíčová slova: integrovaný záchranný systém, ochrana obyvatelstva, preventivně výchovná činnost, výchova

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on the topic of preventive educational activities. The work is divided into two parts, a theoretical part and a practical part. The theoretical part presents the basic issues of preventive educational activities, population protection, basic terminology and legislative apparatus. The aim of the practical part is the elaboration of scenarios and lectures for preventive educational activities and the method of questionnaire survey is used.

Keywords: integrated rescue system, population protection, preventive educational activities, education

Chtěla bych poděkovat především mému vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Jakubu Rakovi, Ph.D. za odborné vedení této práce, jeho cenné rady a vstřícnost. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a přátelům a základní škole Academic school Uherské Hradiště za spolupráci při zpracování praktické části práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 OCHRANA OBYVATELSTVA	10
1.1 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA	13
2 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST	19
2.1 OBSAHOVÉ ZAMĚŘENÍ PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI	20
2.2 CÍL VZDĚLÁVÁNÍ.....	22
2.3 PROGRAMY ZAMĚŘENÉ NA PREVENTIVNĚ VÝCHOVNOU ČINNOST.....	24
2.3.1 Projekt Hasík CZ.....	24
2.3.2 Záchranný kruh	25
2.3.3 Bezpečné cestování	26
2.3.4 Vaše cesty k bezpečí	27
2.3.5 Hasiči pro školy.....	28
3 PRÁVNÍ NORMY DOTČENÉ OBLASTI	29
4 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI PRÁCE	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 ACADEMIC SCHOOL, ZÁKLADNÍ ŠKOLA UHERSKÉ HRADIŠTĚ	34
6 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST PŘI ZÁKLADNÍ ŠKOLE ACADEMIC SCHOOL UHERSKÉ HRADIŠTĚ	35
6.1 MODEL PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI	37
6.3 ÚVOD DO OCHRANY OBYVATELSTVA A PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI	44
6.4 ŽIVELNÍ POHROMY	46
6.5 EVAKUACE A EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO	49
6.6 PROSTŘEDKY IMPROVIZOVANÉ OCHRANY	52
6.7 AKTIVNÍ STŘELEC.....	54
7 DÍLČÍ ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI	56
8 NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ	57
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	63
SEZNAM OBRÁZKŮ	64
SEZNAM GRAFŮ	65

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá tématem preventivně výchovná činnost. Právě tato preventivně výchovná činnost má za úkol připravovat občany na vznik možných mimořádných událostí a předat jim základní informace o tom, jak se zachovat.

Lidé se s mimořádnými událostmi setkávají dennodenně, avšak málokdo ví, jak se při těchto mimořádných událostech zachovat a jak na ně reagovat. V dřívějších letech byla zavedena branná výchova, která občany učila, jak se zachovat při vzniku mimořádných událostí, avšak v dnešní době již branná výchova neexistuje, a proto je nedostatečná informovanost mezi lidmi. Z tohoto důvodu je vhodné začít s preventivně výchovnou činností co nejdříve. Děti dokážou velice dobře chápat co je správné a rádi se chlubí novými poznatky. Díky tomu je možné prostřednictvím jejich chování přenášet informace také na rodiče a prarodiče a rozvíjet tak i jejich znalosti z dané oblasti.

Mimořádných událostí stále přibývá a je možné se s nimi setkat i při každodenní činnosti. V dnešní době už se nehovoří jen o požárech, povodních nebo různých haváriích, ale stále přibývá více teroristických útoků a útoků aktivním střelcem. Při takovýchto událostech je povinností integrovaného záchranného systému poskytnou občanům potřebnou pomoc, avšak stejně důležitá je pohotovost lidí, kteří se s takovou událostí setkají a svým jednáním mohou pomoci nejen sobě, ale i ostatním.

Hlavním cílem této bakalářské práce je vytvoření přednášek a scénářů pro preventivně výchovnou činnost žákům 1. stupně základní školy.

Díličními cíli práce je zaměření se na problematiku preventivně výchovné činnosti a její legislativní aparát, vytvoření modelu preventivně výchovné činnosti a analyzovat a diskutovat získané výsledky.

Pro splnění hlavního cíle a dílčích cílů bakalářské práce bude využita metoda dotazníkového šetření a modelace, jež budou využity při tvorbě audiovizuálních prezentací, které budou sloužit pro preventivně výchovnou činnost.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochranu obyvatelstva lze definovat jako plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, ale také k zajištění připravenosti na a při mimořádných událostech a krizových stavech. Ochrana obyvatelstva plní tedy úkoly v souvislosti s ochranou života a zdraví osob, majetku a životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích jak nevojenského, tak vojenského charakteru (MŠMT, c2013-2021).

V české republice je ochrana obyvatelstva organizována na těchto základních principech:

- Odpovědnost ochrany obyvatelstva je rozdělena na všechny úrovně veřejné správy, kraj, obec s rozšířenou působností a obec.
- Informovanost v široké veřejnosti o ochranných opatřeních napomáhá k účinnější sebeochraně obyvatelstva.
- Starost o ochranu obyvatel náleží státu.
- Konkrétní odpovědnost za ochranu života, zdraví a majetku je ukotvena v příslušných zákonech a vyplývá z jejich kompetencí.
- V oblasti ochrany obyvatelstva je ústředním orgánem ministerstvo vnitra.
- Jádro profesní organizace je tvořeno výkonnými a částečně i řídicími složkami, jako jsou základní složky IZS, které jsou doplňovány také složkami ostatními a jsou různé právní povahy nebo doplněny i fyzickými osobami.

Mezi opatření ochrany obyvatelstva řadíme evakuaci, nouzové přežití obyvatelstva, ukrytí obyvatelstva, individuální ochranu, zjišťování nebezpečných oblastí a dekontaminaci a v neposlední řadě také varování a vyrozumění obyvatelstva (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013).

Evakuace – Evakuaci považujeme za jednu ze základních prostředků ochrany obyvatelstva. Definujeme ji jako souhrn opatření, které se snaží zabezpečit přemístění osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků v daném pořadí priorit z místa ohroženého mimořádnou událostí na jiné území, kde ohrožení nehrozí.

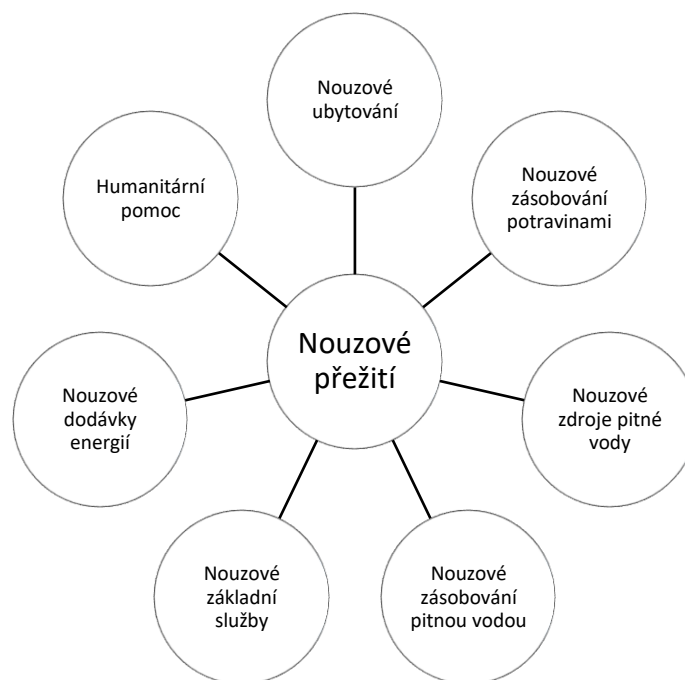
Evakuace se vztahuje na veškeré osoby, které se nachází v místech ohrožených mimořádnou událostí a zajišťuje pro obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění. Výjimkou jsou osoby, které se podílejí na záchranných pracích, řízení

evakuačních opatření anebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost, která slouží k zajištění minimalizace následků mimořádné události.

Vyhlásit evakuaci má právo starosta obce, velitel zásahu nebo také orgány krizového řízení. V objektech, kde se shromažďuje větší počet osob, nebo se veřejných budovách při bezprostředním ohrožení lidí má také právo vyhlásit evakuaci jejich provozovatelé či majitel (Evakuace c2020, Haddow 2017).

Nouzové přežití obyvatelstva – Nouzové přežití obyvatelstva je považováno za jeden z hlavních úkolů ochrany obyvatelstva. Zabezpečení nouzového přežití lze popsat jako souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů státní správy a samosprávy, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem snížit negativní dopady mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy zasaženého obyvatelstva.

Mezi opatření nouzového přežití řadíme:

Obrázek 1 – Opatření nouzového přežití (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013)

Ukrytí obyvatelstva – Ukrytí obyvatelstva představuje využití úkrytů a dalších prostorů k ochraně obyvatelstva před ničivými účinky světelného a tepelného záření, radiace, kontaminace radioaktivním prachem, biologickými nebo chemickými látkami a tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení. K tomuto účelu jsou využívány stálé a improvizované úkryty (Ukrytí obyvatelstva, c2020).

Při vzniku MU či KS jak nevojenského, tak i vojenského charakteru, může dojít k nutnému provedení ochrany obyvatelstva ukrytím. V ČR se ukrytí obyvatelstva provádí zejména v případě úniku nebezpečných látek, při vichřicích, orkánech nebo také při použití CBRN látek při teroristických útocích, nebo zbraní hromadného ničení (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Individuální ochrana – Před účinky nebezpečných látek při mimořádných událostech se k individuální ochraně využívají prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla. Za tyto prostředky považujeme jednoduché pomůcky, které si občané připravují sami a které omezeným způsobem nahrazují prostředky individuální ochrany.

V případě krizové situace vojenského charakteru, kdy je vyhlášen stav ohrožení státu nebo válečný stav, se budou využívat prostředky individuální ochrany a jejich výdej se bude provádět pro vybrané kategorie osob, kterými jsou:

- Osoby umístěné ve zdravotnických zařízeních.
- Děti a mládež od narození do 18 let.
- Obslužný personál nebo doprovod osob uvedených v předchozích bodech.

Pro ostatní obyvatelstvo budou v případě potřeby vytvořeny podmínky k samostatnému nákupu prostředků individuální ochrany, a to ve specializovaných prodejnách, v nichž bude cena těchto prostředků regulovaná státem.

Zjišťování nebezpečných oblastí a dekontaminace – V souladu se zákonem o integrovaném záchranném systému provádí HZS kraje pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření.

Mezi zjišťování a označování nebezpečných oblastí lze zařadit například chemický průzkum, označování nebezpečných oblastí, radiační průzkum, detoxikaci, dezaktivaci, dezinfekci a další (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013).

Varování a vyrozumění obyvatelstva – Varování obyvatelstva lze chápat jako souhrn technických a organizačních opatření, které zabezpečují včasné upozornění obyvatelstva orgány veřejné správy na hrozící nebo již nastalou mimořádnou událost a předpokládá se realizace opatření na ochranu obyvatelstva a majetku.

Vyrozumění obyvatelstva definujeme jako souhrn technických a organizačních opatření, které zabezpečuje včasné předání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné události

orgánům krizového řízení, právníkům osobám a podnikajícím fyzickým osobám podle havarijních nebo krizových plánů (Řehák, Martínek a Legierská, 2019).

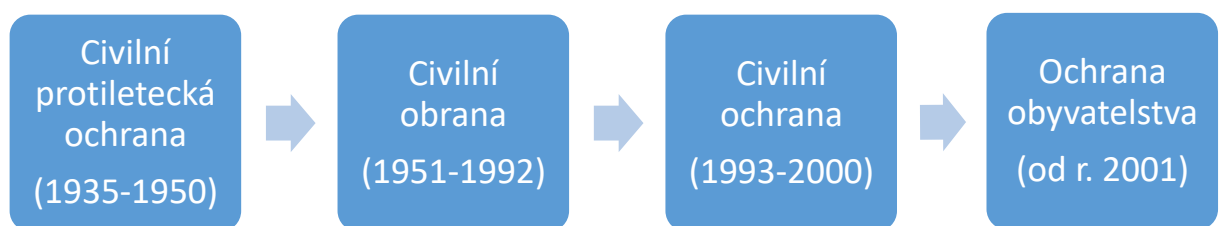
Na území České republiky je pro zabezpečení varování a vyrozumění budován a provozován jednotný systém varování a vyrozumění. Odpovědnost za jeho provozní, technické a organizační zabezpečení má v návaznosti na zákon o IZS Ministerstvo vnitra – generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky.

Varovnou informaci dělíme na akustickou (zvukovou), verbální (mluvenou) nebo také optickou (obrazovou). Varování zahrnuje také varovný signál, kdy po jeho zaznění je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze ohrožení a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku. Základním prostředkem pro vyhlášení varovného signálu je síť koncových prvků varování začleněných do JSVV (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013).

Nedílnou součástí je taktéž tísňové informování obyvatelstva, které lze definovat jako souhrn komplexně organizačních, technických ale i provozních opatření, jenž mají za cíl včasné poskytnutí a předání tísňové informace o vzniku bezprostředního nebezpečí nebo již nastalé mimořádné události a o opatřeních vedoucích k ochraně obyvatelstva (Šimek, 2020).

1.1 Historie ochrany obyvatelstva

Historii ochrany obyvatelstva v České republice lze rozdělit do čtyř základních etap.

Obrázek 2 – Vývoj názvu ochrany obyvatelstva (Blažek, c2014)

První historická etapa – Civilní protiletectká ochrana je datována od roku 1935, až do roku 1950. V této době dochází k uzákonění zákona č. 82/1935 o ochraně a obraně proti leteckým útokům ze dne 11. dubna 1935. Ústředním řízením civilní protiletectké ochrany bylo zvoleno ministerstvo vnitra.

V tomto období mezi lety 1935 až 1950 dochází k mnoha událostem. Mezi nejvýznamnější události patří:

- Dne 15. září 1938 byla vydána směrnice ministerstvem vnitra, která stanovovala zřízení úkrytů k ochraně proti leteckým útokům. Tato ochrana se týkala především podniků, ústavů, zařízení, novostaveb a dalších veřejných úkrytů ve městech a obcích.
- 29. září 1938 představitelé evropských mocností podepsali Mnichovskou dohodu, ve které odsouhlasili postoupení části československého území Německu. Tato událost znamenala podle historiků vznik druhé světové války. Mezi představitelé evropských mocností patřili – britský premiér Neville Chamberlain, předseda francouzské vlády Édouard Daladier, italský diktátor Benito Mussolini a německý vůdce Adolf Hitler.
- V roce 1939, díky dřívějšímu navrženému nařízení, byl potvrzen nákup plynových masek a vybudování úkrytů, a to ve městech nad 10 000 obyvatel pro nejméně 10 % obyvatel.
- Od roku 1940 došlo ke změně řízení civilní protiletecké ochrany. Z ministerstva vnitra přešlo toto řízení na protektorátní policii, která zajišťovala zejména součinnost hasičských jednotek a složek Červeného kříže.

Jedním z důležitých bodů historie ochrany obyvatelstva byl vznik Humanitárního práva. Toto právo pomáhá zmírnit dopady na obyvatelstvo nepřímo zainteresované v ozbrojeném konfliktu, nebo osoby vyřazené z boje (zranění). Za nejdůležitější dokumenty humanitárního práva se řadí Ženevské úmluvy.

Ženevské úmluvy byly vytvořeny 12. srpna 1949 a vymezovaly podmínky a pravidla na ochranu osob nezapojených do konfliktu a dále osob vyřazených z boje. Byly vytvořeny 4 úmluvy a jelikož měly dílčí nedostatky, byly později vytvořené ještě 3 dodatkové protokoly, které upravovaly další pravidla chování při ozbrojeném konfliktu.

1. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.
2. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři.
3. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci.
4. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

Dodatkové protokoly:

1. Protokol 1 – dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.
2. Protokol 2 – dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemající mezinárodní charakter.
3. Protokol 3 – dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o přijetí dalšího rozeznávacího znaku.

Výše zmíněné Ženevské úmluvy byly Československem podepsány 8. prosince 1949 a uveřejněny vyhláškou č. 65 ze dne 15. prosince 1954 (vyhláška č. 65/1954 Sb.)

Druhá historická etapa – Civilní obrana je datována od roku 1951 až do roku 1992. Pojem civilní obrana se poprvé objevil ve Vládním usnesení o civilní obraně, které bylo vydáno 13. července 1951. Usnesení obsahovalo kategorizaci měst, závodů a zařízení, zřizování velitelských stanovišť, zdravotnických a chemických zařízení a dále také zřizování služeb, jako například služby zdravotnické, maskovací, obnovovací, veterinární, energetické, protipožární, protichemické a další.

Civilní obrana postupně přecházela z oblasti vývoje obrany proti klasickým zbraním na ochranu proti zbraním hromadného ničení. Uzákoněn byl také v pořadí druhý zákon č. 92/1951 Sb., o branné výchově, který se již také zabýval ochranou proti zbraním hromadného ničení. Civilní obrana v této etapě znovu přešla do působnosti Ministerstva vnitra a její organizační strukturu tvořila vojenská a nevojenská část.

Vládní usnesení o civilní obraně z roku 1951 bylo 15. 1. 1958 novelizováno na Usnesení vlády republiky Československé č. 49 o civilní obraně republiky Československé a definovalo tyto úkoly:

- Příprava evakuace.
- Včasné vyrozumívání.
- Seznámení obyvatelstva s ochranou před vzdušnými útoky.
- Poskytování pomoci postiženému obyvatelstvu.
- Maskování objektů a zařízení.
- Provádění pyrotechnických prací.

- Budování zvláštních staveb, ochrana historických, uměleckých a národních památek.
- Zabezpečení veřejného pořádku.

Dne 18. 4. 1961 byl přijat zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky, který popisoval problematiku civilní obrany a přípravu občanů k obraně republiky. Tento zákon byl prvním zákonem, který popisoval zapojení obyvatelstva do civilní obrany. Zákon č. 40/1961 Sb., nahrazoval zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu a zrušil zákony č. 92/1951 Sb., a č. 82/1935 Sb.

V červenci roku 1973 byl přijat další zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově, který požadoval, aby občané cítili odpovědnost za svoji osobní přípravu k civilní obraně, měli možnost osvojit si znalosti a dovednosti nezbytné k ochraně před zbraněmi hromadného ničení a aby byli občané připraveni pomoci při likvidaci následků napadení, provozních haváriích a vzniku živelních pohrom.

V roce 1976 byla civilní obrana převedena do gesce Federálního ministerstva národní obrany. 1. ledna roku 1983 vstoupila v platnost Směrnice o civilní obraně ČSSR a touto směrnicí se zrušila přechozí usnesení č. 49 z roku 1958 o civilní obraně. Směrnice formulovala civilní obranu jako součást obrany ČSSR.

Třetí historická etapa – Civilní ochrana je datována od roku 1993 až do roku 2000.

Tato etapa začíná rozdělením ČSSR na dvě samostatné republiky. 1. září 1993 byl zřízen Hlavní úřad civilní ochrany České republiky, který spadá pod organizaci Ministerstva obrany a zajišťuje činnost státní správy ve věcech civilní ochrany.

Civilní ochrana se zaměřila zejména na provozuschopnost varovacích a vyznamívacích systému, v další řadě také na budování úkrytů, novelizaci plánů ukrytí, spolupráci se sousedními zeměmi a na kontrolu a skladování materiálu civilní obrany.

Velkou změnou, a hlavně přínosem, bylo založení integrovaného záchranného systému. V roce 1994 byla vládě předložena koncepce civilní ochrany, na jejímž základě bylo vydáno usnesení vlády č. 126/1994 Sb. Na základě tohoto usnesení vypracoval ministr obrany novou koncepci, a to koncepci ochrany obyvatelstva, v níž se poprvé objevil pojem ochrana obyvatelstva.

Další důležité události této etapy se odehrály roku 1999, kdy byla přijata bezpečnostní strategie České republiky, která identifikuje bezpečnostní rizika a také Vojenská strategie

České republiky zahrnující principy a zásady zajišťování bezpečnosti. V březnu téhož roku také vstoupila ČR do NATO.

V polovině roku 2000 nastal důležitý moment v oblasti civilní ochrany, a to přijetí balíčku krizových zákonů mezi které patří:

- Zákon č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru.
- Zákon č. 239/2000 Sb. o Integrovaném záchranném systému.
- Zákon č. 240/2000 Sb. o Krizovém řízení.
- Zákon č. 241/2000 Sb. o Hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

Čtvrtá historická etapa – Ochrana obyvatelstva je datována od roku 2001 až po současnost. Současná ochrana obyvatelstva navazuje na vznik krizové legislativy, která definuje také integrovaný záchranný systém, jednotlivé složky, koordinovaný postup při přípravě na mimořádné události a záchranné a likvidační práce. Zákon č. 240/2000 Sb., uvádí krizové stavy, se kterými je v současné době obeznámena také široká veřejnost z důvodu současného stavu pandemie COVID – 19.

V návaznosti na krizovou legislativu z roku 2000 vznikl dokument Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015, který rozvíjel oblast ochrany obyvatelstva v ČR. V Koncepci ochrany obyvatelstva je pojem ochrana obyvatelstva definován jako soubor činností a postupů příslušných orgánů, dalších subjektů a také jednotlivých občanů, které směřují k minimalizaci dopadu mimořádných událostí, a to na zdraví a životy obyvatelstva, životní prostředí a majetek.

Současná podoba Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 aktualizuje předcházející koncepci do roku 2013 s výhledem do roku 2020. Koncepce stanovuje další přehled rozvoje oblastí ochrany obyvatelstva jako například výchova a vzdělávání, síly a věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva, krizové řízení a vědu a výzkum. V současné době je zpracovávána nová Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2025 (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013).

O současném stavu ochrany obyvatelstva pojednává také dokument Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v ČR 2018. Tento dokument je zpracován na základě úlohy stanovené Koncepcí ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a je realizována za

účelem informovat vládu ČR o stavu ochrany obyvatelstva a dále o plnění úkolů, které byly stanoveny Konceptí ochrany obyvatelstva v rámci období mezi lety 2015–2017.

V období mezi lety 2015 – 2017 probíhala jednání pracovních skupin při nichž byly řešeny úlohy z oblastí školství, zemědělství, zdravotnictví, vnitra, obrany, dopravy, zahraničních věcí, místního rozvoje, státních hmotných rezerv, životního prostředí a jaderné bezpečnosti. Cílem tohoto jednání bylo zvýšení kvality celého státu v ochraně obyvatelstva a prioritně zabezpečení ochrany životů a zdraví obyvatel, zvířat, majetku a životního prostředí (Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v České republice 2018, 2018).

2 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST

Preventivně výchovná činnost představuje soubor činností zaměřených na výchovu dětí a vzdělávání obyvatelstva v oblasti ochrany člověka při vzniku mimořádných událostí a požární ochrany. Jejím cílem je předat dětem a obyvatelstvu důležité informace z oblasti prevence tak, aby byli schopni před vznikem a následně pak při vzniklé mimořádné události chránit sami sebe a své blízké, snížit počet obětí na životech a ztráty na majetku.

Na počátku 70. let 19. století vypracoval Miroslav Tyrš plán národní branné výchovy a je tak u nás považován za zakladatele branné výchovy. Tehdy branná výchova ale nebyla zavedena do škol jako samostatný předmět. Objevovala se ve školním tělocviku jako přizpůsobování pořadových cvičení vojenského charakteru (Konířová, 2006).

Po konci 1. světové války a vzniku Československa se začala objevovat snaha ochránit civilní obyvatelstvo, jelikož nastaly obavy z dalšího válečného konfliktu. Dobrovolnická činnost byla postupně začleňována do výborů Ústřední obrany obyvatelstva pod vedením ministerstva národní obrany (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013).

V roce 1935 byl schválen zákon č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, z důvodu stupňující se hrozby války. Vydáním tohoto zákona vznikla organizace Civilní protiletecké ochrany a řídicím orgánem se stalo ministerstvo vnitra. Činnost dobrovolnických organizací skončila zřízením poradních výborů v jednotlivých městech (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013).

Důležitým krokem bylo ustanovení zákona č. 184/1937 Sb., o branné výchově. Díky tomuto zákonu se začala zavádět branná výchova pro občany státu, a to bez rozdílu pohlaví. Platila ode dne započetí školní docházky až po dovršení 30. roku věku.

Po 2. světové válce začala branná výchova opadat. Zlom nastal až po komunistickém státním převratu v roce 1948, kdy se díky politickým a společenským změnám provedly změny také v branné oblasti. Mezi let 1951 a 1973 bylo vydáno několik zákonů vztahujících se k branné výchově a díky nim byla branná výchova obnovena na všech stupních školských zařízení (Reitmayer, 1982).

V období mezi lety 1973-1991 se jednalo prakticky o výuku povinného předmětu branná výchova. Po tomto období se problematice ochrany člověka za mimořádných událostí, první pomoci a dalším oblastem ve školách nevytvářel žádný prostor a následující generace

z tohoto důvodu nebyly připravovány na ochranu před riziky, se kterými by se v životě mohly setkat.

V roce 2002, v reakci na rozsáhlé povodně, došlo ke stanovení konkrétního obsahu výuky a jejího rozsahu, kdy bylo stanoveno 6 vyučovacích hodin v každém ročníku. Negativa však nastala v tom, že rozhodovací pravomoc ohledně rozvržení a zařazení do výuky zůstala na řediteli dané školy.

Od září 2013 se situace trochu zlepšila s přechodem systému školství na nový typ vzdělávacích dokumentů, tzv. rámcové vzdělávací programy. Do těchto programů byla ve větším rozsahu zpracována i problematika ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Cílem celého snažení je, aby samotní učitelé vyučovali danou problematiku přímo ve vzdělávacím procesu. K tomu, aby byli učitelé opravdu odborně připraveni k výuce problematiky ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí bylo potřeba zajistit jejich vzdělávání. Z tohoto důvodu začal Hasičský záchranný sbor ČR organizovat školení a Národní institut pro další vzdělávání se ujal pořádání různých kurzů na zlepšení odborných zkušeností (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2021).

V současné době se stále více volá po opětovném zařazení tematiky ochrany obyvatelstva do výuky na základních a středních školách v rámci samostatného předmětu, který bude obsahovat bezpečnostní problematiku. Mimo jiné by také mohl zahrnovat oblast poskytování první pomoci, dopravní výchovu, přípravy k obraně státu a další (Řehák, Martínek a Růžičková, 2015, KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA do roku 2025 s výhledem do roku 2030, 2020).

2.1 Obsahové zaměření preventivně výchovné činnosti

Obsahové zaměření a formy preventivně výchovné činnosti na úsecích ochrany obyvatelstva a požární ochrany vychází ze současných právních předpisů a z potřeby obyvatelstva dosáhnout potřebných znalostí, dovedností a správného chování při vzniku mimořádné události. Povinnost v této oblasti náleží zejména Hasičskému záchrannému sboru ČR, obcím a právnickým a podnikajícím fyzickým osobám.

Hlavní koordinační úlohu zde sehrává HZS kraje, který koordinuje pomoc školám při začleňování tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do výuky. Jeho dalším úkolem je upřesňovat rozsah a způsob realizace tematické přípravy učitelů k výuce v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí a podílí se na tvorbě vzdělávacích materiálů

v oblasti PVČ, materiálů pro přípravu učitelů základních a středních škol v dané oblasti a pomůcek pro žáky. Podílí se také na zpracování zásad přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci, upřesňuje obsah a zaměření této přípravy v kraji.

Cílové skupiny, na které se preventivně výchovná činnost vztahuje:

- Děti v období předškolního věku.
- Děti v období školní docházky.
- Středoškolská mládež a studenti vyšších odborných škol.
- Dospělé osoby v produktivním věku.
- Senioři.
- Pedagogové základních a mateřských škol.
- Právnícké a podnikající fyzické osoby.
- Obce a jejich zástupci.
- Cizinci.
- Handicapovaní.

Obsahem preventivně výchovné činnosti jsou témata, které se týkají zdroje a místa nebezpečí. Patří mezi ně různá opatření, která se týkají záchrany a ochrany zdraví, života a majetku, dále je to varování, čísla tísňového volání, poskytování informací, jak předcházet požárům, chování při různých druzích mimořádné události nebo používání hasících přístrojů (Řehák, Martínek a Růžičková, 2015).

Mezi nejčastější formy preventivně výchovné činnosti se řadí zejména spolupráce s médii (televize, tisk, rozhlas, internet), vydávání preventivních materiálů (letáky), vydávání neperiodických odborných tiskovin, pořádání dnů otevřených dveří na hasičských stanicích, informace na informačních tabulích obce, přednášky pro děti a veřejnost, ukázky zásahu při konání různých akcí, ukázky a výstavy požární techniky a prostředků, sloužící k plnění úkolů ochrany obyvatelstva a mimo jiné také zabezpečování preventivních programů (Řehák, Martínek a Růžičková, 2015).

2.2 Cíl vzdělávání

Základním cílem je seznámit se se vzděláváním v problematice ochrany člověka za mimořádných událostí a popsat, kde jsou k nalezení materiály, soužící k podpoře výuky této problematiky.

V rámci vzdělávací soustavy ČR není využíván pojem ochrana obyvatelstva, ale využívá se novým pojem ochrana člověka za mimořádných událostí. Hlavním rozdílem těchto dvou pojmů je takový, že ochrana obyvatelstva se zaměřuje na plnění úkolů v oblasti plánování a organizování za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti a jejich řešení, kdežto ochrana člověka za mimořádných událostí je zaměřena na seznámení dotčené populace s problematikou ochrany obyvatelstva, především v oblasti sebeochrany a vzájemné pomoci.

Cíl v předškolním vzdělávání

Hlavním cílem je seznámit děti s prací hasičů a jejich ústrojí při zásahu. V případě vzniku mimořádné události nastává u dětí strach z neznámé situace a komunikace hasičů. Proto je důležité seznámit děti s uniformou složek IZS, probudit důvěru k dané uniformě, připravit děti na možnost vzniku mimořádné události a vysvětlení správných reakcí.

Obsah předškolního vzdělávání:

- Uniforma – odlišení složek IZS a jejich vozidel.
- Náplň práce hasičů – hašení požáru, povodně, dopravní nehody a další.
- Hasiči jedoucí k zásahu a děti na silnici.
- Oheň dobrý a zlý.
- Jak může vzniknou požár.
- Co dělat v případě vzniku požáru, jak přivolat pomoc.
- Seznámení s linkou 112.
- Co dělat, když nám hoří oblečení (Modul J – Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2019).

Cíl v základním vzdělávání – 1. stupeň

V této cílové skupině se zaměřuje na seznámení se základními složkami IZS a prací HZS ČR. Důležité je seznámit žáky s druhy mimořádných událostí a vysvětlit, jak správně

mimořádnou událost oznámit na tísňové linky. Dále vysvětlení základů správného chování v případě vzniku MU a informovat o hasicích přístrojích a autonomních hlásičích požáru.

Obsah v základním vzdělávání – 1. stupeň:

- Kdo jsou hasiči, jejich vybavení a činnost.
- Co hasiči dělají.
- Hasiči jedoucí k zásahu.
- Tísňové linky a jak nahlásit mimořádné události.
- Oheň dobrý a zlý.
- Jak nejčastěji může doma vzniknout požár a co v takovém případě dělat.
- Základní informace o hasicích přístrojích, hydrantech a autonomních požárních hlásičích.
- Co dělat v případě zaznění varovného signálu.
- Oheň v přírodě (Modul J – Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2019).

Cíl vzdělávání v základním vzdělávání – 2. stupeň

V této cílové skupině je vzdělávání téměř totožné jako u předchozí skupiny, je však obohacena o další informace, který mi jsou evakuace a improvizovaná ochrana. Dále jsou žáci vzdělávání v oblasti klasifikace a charakteristiky mimořádných událostí a použití přenosných hasicích přístrojů.

Obsah vzdělávání v základním vzdělávání – 2. stupeň:

- Poslání HZS ČR.
- IZS – význam a rozdělení na základní a ostatní složky.
- Co je to mimořádná událost.
- Nahlášení mimořádné události za pomoci tísňových linek.
- Varování, evakuace a evakuační zavazadlo.
- Co dělat při zaznění varovného signálu.
- Možnosti vzniku požáru, zásady správného chování při požáru a hasicích přístroje.

- Zásady při úniku nebezpečných látek, značení vozidel ADR (Modul J – Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2019).

Střední vzdělávání

Střední vzdělávání rozvíjí v návaznosti na předchozí vzdělávání své dovednosti a vědomosti. Získání základního právního povědomí v problematice ochrany obyvatelstva a požární ochrany a prohlubuje znalosti potřebné pro prevenci žáků.

Obsah středního vzdělávání:

- IZS – význam a jeho složky.
- Pojem mimořádná událost.
- Zodpovědnost za sebe a své okolí.
- Nahlášení mimořádní události za pomoci tísňových linek.
- Varování, varovný signál, evakuace, evakuační zavazadlo a nouzové přežití.
- Zásahy při úniku nebezpečných látek, označení vozidel ADR, radiační havárie a prostředky improvizované ochrany.
- Možnosti vzniku požáru a zásahy správného chování. Únikové cesty.
- Hasicí přístroje, hydrant, detektory plynů (Modul J – Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2019).

2.3 Programy zaměřené na preventivně výchovnou činnost

V České republice existuje celá řada projektů preventivně výchovné činnosti, které jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých krajů nebo více krajů společně, generálním ředitelstvím nebo generálním ředitelstvím ve spojení s více kraji. Tato práce se zaměřuje především na programy Hasík CZ, Záchranný kruh, bezpečné cestování, Vaše cesty k bezpečí a Hasiči pro školy (Manuál pro přípravu preventivistů OO, c2014).

2.3.1 Projekt Hasík CZ

Tento projekt se zaměřuje na předávání informací z oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany žákům a studentům základních a středních škol formou besed. Tyto besedy jsou realizovány dvojicí vyškolených instruktorů, který mi jsou zpravidla profesionální nebo dobrovolné hasiči, kteří prošli akreditovanými kurzy. Besedy jsou zaměřeny na druhou

a šestou třídu základní školy a následně pak na druhý ročník střední školy, kde si mohou hravou formou ověřit získané informace, které získali při vyučování.

Celý program je ze strany HZS uskutečňován zdarma a pro snadnější pochopení a větší důvěru dětí má program také svého maskota (HASÍK CZ, c2020).

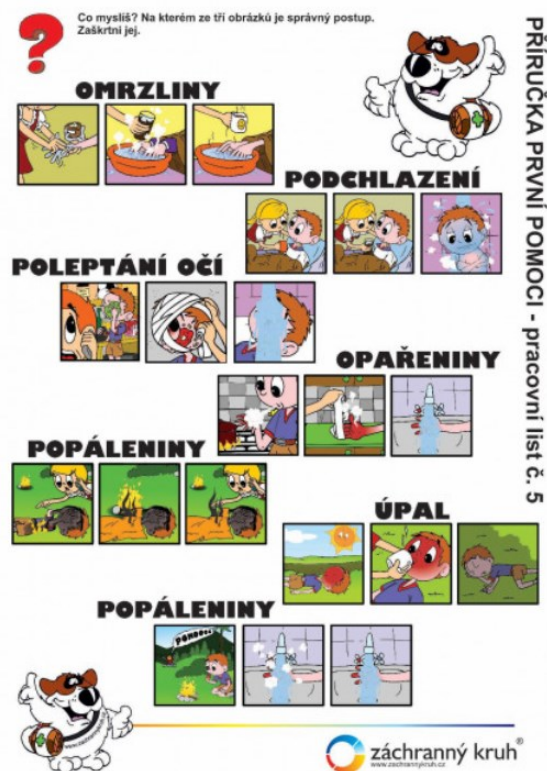
Obrázek 3 – Logo projektu Hasík CZ (HASÍK CZ, c2020)

2.3.2 Záchranný kruh

Asociace Záchranného kruhu představuje sdružení záchranářských, vzdělávacích a dalších subjektů a institucí zabývajících se problematikou nejen vzdělávání, ale i prevence a přípravy v oblastech běžných rizik a mimořádných událostí, bezpečnosti a ochrany životů, zdraví, majetku a životního prostředí.

Od roku 2005 aktivně vyvíjejí a realizují projekty zaměřené na různé vzdělávací materiály. Kromě těchto vzdělávacích materiálů se podílejí také na tvorbě pomůcek, které pomáhají v každodenním životě všem cílovým skupinám, převážně dětem, mládeži ale i jejich rodičům a pedagogům rozpoznávat rizika a nebezpečí, předcházet jim, připravit se na ně, nebo také správně reagovat v krizových situacích (Záchranný kruh, c2021).

Mezi projekty Záchranného kruhu patří různé deskové hry, které jsou určeny pro vzdělávání v mateřských, základních a praktických školách, mobilní aplikace (animovaná první pomoc, dopravní výchova pro děti), interaktivní kurzy (dopravní výchova, chraň svůj svět, chraň svůj život), informační systém města a obce a společně se svými partnery pořádá Den záchranářů a vede investiční projekt Centrum zdraví a bezpečí (Manuál pro přípravu preventistů OO, c2014).

Obrázek 4 – Příručka první pomoci (První pomoc – postupy poskytování pomoci, c2021)

2.3.3 Bezpečné cestování

Projekt Bezpečné cestování byl organizován Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR ve spolupráci s Českými drahami, a.s. a Dopravním podnikem hlavního města Prahy, a.s. Tento projekt byl realizován také hasičskými záchrannými sbory krajů.

Cílem projektu bylo zvýšit informovanost občanů a prohloubit jejich povědomí o možných nebezpečích při cestování v prostředních hromadné dopravy a pomoci jim ve správném jednání v případě ohrožení nebo krizové situace (Manuál pro přípravu preventistů OO, c2014).

Projekt se rozšířil do velkých měst po celé ČR a informoval prostřednictvím letáků a billboardů, umístěných v dopravních prostředcích, stanicích nebo zastávkách městské hromadné dopravy. Letáky měly obyvatelstvo informovat o varovném signálu, evakuaci, správním použití tísňových linek, chování v případě vzniku MU, postupech při nalezení podezřelého zavazadla, co dělat v případě požáru, nebo také o ochraně dýchacích cest v případě požáru či hustého kouře (Kopáček, 2018).

NA CO NEZAPOMENOUT
PŘI EVAKUACI

**Evakuační
zavazadlo**

**K evakuaci si připravte
evakuační zavazadlo.**

Dobře poslouží batoh, cestovní taška
nebo kufr. Zavazadlo vždy označte
jménem a adresou.

**Co by nemělo chybět v evakuačním
zavazadle:**

- základní trvanlivé potraviny ■ pitná voda
- jídelní potřeby ■ osobní doklady ■ peníze
- pojistné smlouvy ■ cennosti ■ přenosné
rádio s rezervními bateriemi ■ mobilní
telefon ■ nabíječka ■ toaletní a hygienické
potřeby ■ léky ■ evtl. nůž ■ nehradní předm.
■ oděv ■ obuv ■ pláštěnka ■ spací pytel
nebo přikrývka ■ kapesní nůž ■ zápalky
■ šití a další drobnosti

TISŤOVÉ VOLÁNÍ
EMERGENCY CALL
NOTRUF

112

LINKY TISŤOVÉHO VOLÁNÍ

112	Jednotné evropské číslo satelitního volání
150	Hasičský záchranný sbor ČR
155	Zdravotnická záchranná služba
158	Policie ČR
156	Místní policie

Hasičský záchranný sbor ČR

Obrázek 5 – Plakát z kampaně Bezpečné cestování (Kopáček, 2018)

2.3.4 Vaše cesty k bezpečí

Projekt Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí je informačně vzdělávací projekt HZS Jihomoravského kraje, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje a Zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje.

Obsahuje rady a tipy, jak se chovat v případě, že hrozí nebo již nastala mimořádná událost, nebo je bezprostředně ohrožena něčí bezpečnost. Projekt obsahuje 67 témat a je rozdělen do 17 kapitol, které jsou zpracovány jak v elektronické podobě, tak i formou brožurky.

Obsahově je tento projekt rozdělen na tísňová volání, varování obyvatelstva, evakuace, předcházení požárům, chování při požáru, nebezpečné látky, BLACKOUT, povodně, extrémní klimatické jevy, přežití v přírodě, bezpečnost na silnicích, cesty do zahraničí, kriminalita obecně, IT kriminalita, kriminalita páchaná na seniorech, kriminalita páchaná na dětech a podezřelé nálezy (CHYTRÉ BLONDÝNKY RADÍ, c2020).

Obrázek 6 – Titulní strana brožury (Vaše cesty k bezpečí, c2021)

2.3.5 Hasiči pro školy

Tento program slouží pro podporu vzdělávání v oblasti ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Je určen zejména pro 2. stupeň základních škol a víceletých gymnázií. Cílem tedy je podpořit výuku materiálem na vysoké odborné i technické úrovni a bude zdarma v digitální podobě dostupný pro všechny školy.

Výstupem tohoto projektu by měla být prezentace (materiál na vysoké technické i grafické úrovni), pracovní list (zpracován na základě prezentace, sloužící pro žáky jako následný pracovní sešit), teoretická příručka pro učitele a kazuistika, příklad a přílohy (upřesnění obsahu výuky, případové studie) (Hasiči pro školy, c2020).

Obrázek 7 – Logo programu Hasiči pro školy (Seminář pro učitele základních škol, 2016)

3 PRÁVNÍ NORMY DOTČENÉ OBLASTI

Tato kapitola se zaměřuje na základní legislativní aparát, který se vztahuje k ochraně obyvatelstva a preventivně výchovné činnosti. Mezi tuto legislativu se řadí:

Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně.

- Zákon o požární ochraně obsahuje povinnosti právnických a fyzických osob na úseku požární ochrany a dále popisuje úkoly Hasičského záchranného sboru ČR, ministerstev, kraje anebo obcí a obecního úřadu na úseku požární ochrany (Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně).

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky.

- Tento zákon obsahuje informace o krizových stavech jako jsou nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Je zde také uvedeno, kdo zajišťuje bezpečnost České republiky a kdo tvoří bezpečnostní radu státu (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky).

Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky.

- V zákoně jsou definovány povinnosti právnických a fyzických osob, objekty důležité pro obranu státu, což mohou být pozemky, stavby a další objekty určené k ochraně obyvatel, anebo příprava občanů k obraně státu, která je za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu povinná (Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky).

Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

- Zákon o integrovaném záchranném systému definuje samotný integrovaný záchranný systém. Jsou v něm obsaženy kapitoly jako použití integrovaného záchranného systému, složky integrovaného záchranného systému, státní orgány pro koordinaci těchto složek, cvičení a komunikace složek integrovaného záchranného systému a organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu (Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů).

Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

- V zákoně o krizovém řízení je popsán stav nebezpečí, subjekty kritické infrastruktury jejímž úkolem je ochrana prvku kritické infrastruktury a dále hromadné informační prostředky, které slouží k uveřejnění informace o vyhlášení krizových stavů

a nařízených krizových opatřeních (Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)).

Zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů.

- Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy nám definuje systém nouzového hospodářství, který zabezpečuje, aby nezbytné dodávky probíhaly obvyklým způsobem jako v období mimo krizové stavy. Dalším bodem jsou například zásoby pro humanitární pomoc, postup po vyhlášení krizového stavu nebo státní hmotné rezervy (Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů).

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

- Tento zákon obsahuje cíle a průběh vzdělávání jak v předškolním, základním, středním tak i vyšším odborném vzdělávání (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)).

Zákon č. 320/2015 Sb. o hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

- Zákon o hasičském záchranném sboru definuje hasičský záchranný sbor, jeho úkoly, organizaci, vzdělávání, služební stejnokroj a obsahuje také změnu branného zákona (Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)).

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

- Vyhláška obsahuje zásady koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu, obsah a způsob zpracování dokumentace integrovaného záchranného systému, stupně poplachového plánu nebo také způsoby krizové komunikace (Vyhláška č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému).

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

- V této vyhlášce jsou popsány postupy při zřizování zařízení civilní ochrany a způsob informování právnických a fyzických osob o možném ohrožení.

- Třetí část vyhlášky je zaměřena na jednotný systém varování a vyrozumění a poskytování tísňových informací.
- Dále je zde popsána evakuace a zásady postupu při poskytování úkrytů, kolektivní a individuální ochrana a technické požadavky na stavby civilní ochrany (Vyhláška č. 380/2002 Sb., Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva).

Z kapitoly vyplývá, že ochrana obyvatelstva a preventivně výchovná činnost je ukotvena v několika zákonech. Stěžejním zákonem je pro ni zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

4 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI PRÁCE

V teoretické části práce byla zahrnuta samotná ochrana obyvatelstva, její základní pojmy a historický vývoj ochrany obyvatelstva, který je datován od roku 1935, kdy začala první etapa s názvem Civilní protiletectká ochrana. V historii ochrany obyvatelstva jsou zmíněny ženevské úmluvy, nebo také přijetí balíčku krizových zákonů, které bylo důležitým momentem v oblasti civilní ochrany.

Kapitola preventivně výchovná činnost pojednává o samotném pojmu a jeho historickém vývoji, který byl u nás datován na počátku 70. let 19. století a nesl název branná výchova. Branná výchova byla v roce 1937 ukotvena v zákoně č. 184/1937 Sb. o branné výchově a díky tomuto zákonu se začala zavádět pro občany státu. Po druhé světové válce začala branná výchova upadat a obnovena byla až v roce 1951. Avšak v této době se nepovedlo brannou výchovu zachovat a po roce 1991 se tomuto tématu nevytvářel téměř žádný prostor.

Preventivně výchovná činnost je v současné době provozována na několika školách, kde hlavní úlohu sehrává HZS kraje, který koordinuje pomoc školám se začleňováním této problematiky. Cílovými skupinami mohou být jak žáci od předškolního věku až po studenty vyšších odborných škol, tak i dospělé osoby, senioři, pedagogové nebo například cizinci. Mezi nejčastější formy preventivně výchovné činnosti se řadí letáky, televize, tisk, internet nebo dny otevřených dveří na hasičských stanicích.

V České republice existuje celá řada projektů preventivně výchovné činnosti. V této bakalářské práci byly například zmíněny projekty Hasík CZ, zabývající se převážně požární ochranou, dále Záchranný kruh, který slouží k prevenci a přípravě na mimořádné události a běžná rizika. Dalším projektem byly Vaše cesty k bezpečí nebo hasiči pro školy.

Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na legislativní aparát. V této kapitole jsou shrnuty zákony a vyhlášky vztahující se k ochraně obyvatelstva a preventivně výchovné činnosti.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ACADEMIC SCHOOL, ZÁKLADNÍ ŠKOLA UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Academic school je soukromý vzdělávací komplex, který nabízí vzdělávání jak v mateřské, tak i základní škole s vícejazyčným zaměřením. Tato škola je s více než pětadvacetiletou tradicí a nachází se ve Zlíně a Uherském Hradišti.

Tato práce se zaměřuje na základní školu v Uherském Hradišti, která sídlí na Studentském náměstí v prostorách kampusu Fakulty logistiky a krizového řízení univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Tato základní škola vznikla v roce 1993 a je úplnou školou s devíti postupnými ročníky. Tyto ročníky jsou rozděleny na dva stupně, kdy na prvním stupni jsou třídy naplňovány do patnácti žáků, výjimečně pak do osmnácti žáků. Na druhém stupni je to maximálně osmnáct žáků. V každém ročníku je pouze jedna třída.

Škola vede žáky k rozvoji a udržení pozitivního klimatu ve třídách a žáci své zájmy a znalosti prohlubují. Pod odborným vedením pak výsledky své práce každoročně prezentují na Dětské vědecké konferenci (Academic school, c1993 - 2017).

Ve škole je k dispozici celkem jedenáct učeben a z toho devět kmenových tříd. Dále se ve škole nachází učebna pro individuální výuku a také knihovna, která zároveň slouží jako relaxační místnost. Některé ze tříd jsou zároveň přizpůsobeny podmínkám fungování školního klubu a školní družiny. Téměř každá třída je vybavena dataprojektory a na některých se nachází také dotyková interaktivní tabule. Bezpečnost dětí je zajištěna vrátným, který je po celou dobu provozních hodin školy u vstupu do školy (Preventivní program, 2017).

Obrázek 8 – Základní škola Academic school Uherské Hradiště (vlastní)

6 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST PŘI ZÁKLADNÍ ŠKOLE ACADEMIC SCHOOL UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Ve spolupráci se základní školou Academic school Uherské Hradiště byly vytvořeny scénáře a školení v rámci preventivně výchovné činnosti. Tyto přednášky budou sloužit pro účely základní školy Academic school Uherské Hradiště jako výchovné přednášky pro žáky prvního stupně a budou žákům odprezentovány na táboře IZS, který se koná v srpnu roku 2021.

Přednášky a scénáře jsou dále detailněji rozepsány a jsou uvedeny také formou her, které mají za cíl vtáhnout žáky více do dané problematiky a pokusit se jim tyto oblasti přiblížit více zábavnou formou.

Dané přednášky a scénáře vycházejí z proběhlého dotazníkového šetření, na které žáci odpovídali písemnou formou.

Ke každé přednášce je vytvořeno krátké video obsahující základní informace z dané přednášky. Tato videa poslouží k tomu, aby žákům danou problematiku přiblížila co nejjednodušší a poutavou formou. Video obsahují prezentace s obrázky a mají za cíl žáka upoutat a přimět ho, aby se o danou problematiku zajímal. Video taktéž mohou sloužit k opakování a procvičování a budou žákům k dispozici například prostřednictvím interního portálu školy nebo na veřejném účtu.

Obrázek 9 – Video prezentace (vlastní)

Odkaz na výukové přednášky: <https://1url.cz/kKGZR>

Obsah přednášek:

1. Úvod do ochrany obyvatelstva

- Seznámení žáků se základními pojmy ochrana obyvatelstva, preventivně výchovná činnost a mimořádná událost.
- Úkoly ochrany obyvatelstva.
- Integrovaný záchranný systém.
- Linky tísňového volání.

2. Živelní pohromy

- Co to jsou živelní pohromy.
- Druhy živelních pohrom.
- Ochrana a prevence před živelními pohromami.
- Tornádo – co je to tornádo, jak při tornádu postupovat a kde se ukrýt.
- Požár – jak poznat požár a co dělat v případě jeho vzniku.

3. Evakuace a evakuační zavazadlo.

- Co je to evakuace.
- Proč a kdy se evakuujeme.
- Jak se zachovat při evakuaci.
- Evakuační zavazadlo.
- Hra a následné objasnění.

4. Prostředky improvizované ochrany

- Co jsou to prostředky improvizované ochrany.
- K čemu se tyto prostředky používají.
- Jak se ochránit v místnosti.
- Hra – použití prostředků improvizované ochrany.

5. Aktivní střelec

- Vysvětlení pojmu aktivní střelec.
- Utíkej, schovej se, bojuj.
- Co dělat při příchodu policie.
- Hra – zabarikádování se ve třídě.

6.1 Model preventivně výchovné činnosti

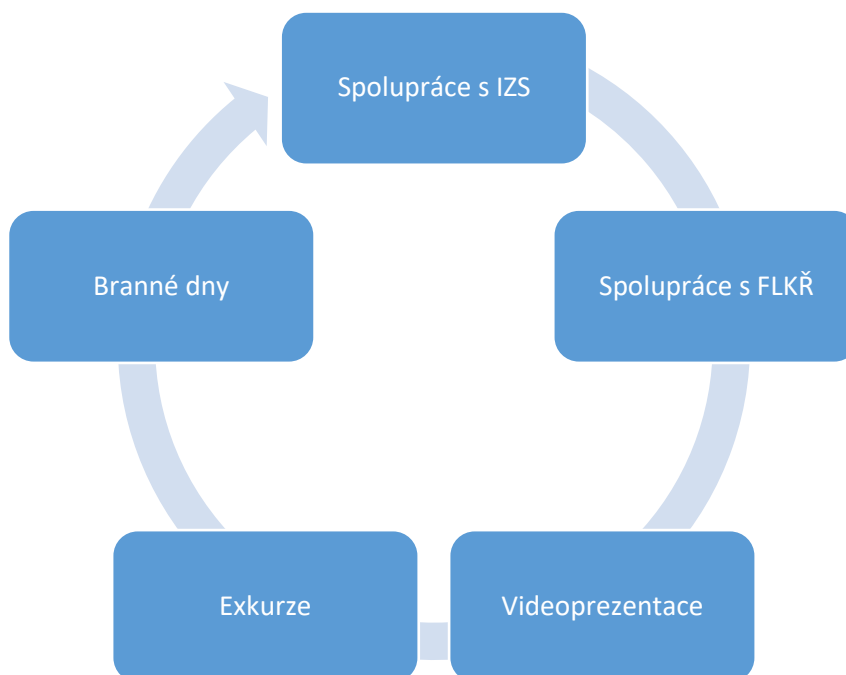
Na základní škole Academic school Uherské Hradiště není pravidelně do výuky zapojována oblast preventivně výchovné činnosti. Tento rok se bude během letních prázdnin konat první příměstský tábor zaměřený na integrovaný záchranný systém. Cílem tohoto tábora je seznámit žáky se složkami integrovaného záchranného systému a také s jednotlivými mimořádnými událostmi. Na tomto táboře budou odprezentovány přednášky, které jsou vytvořeny v rámci bakalářské práce. Limitujícím prvkem je to, že se tohoto tábora účastní pouze 15 dětí. Ostatní žáci, kteří se tábora neúčastní, tak nebudou s informacemi obeznámeni, a i z tohoto důvodu je zapotřebí zapojit tyto přednášky i mimo tábor do běžné výuky.

Pro tvorbu optimálního modelu preventivně výchovné činnosti pro základní školu Academic school Uherské Hradiště je navrhováno širší zapojení integrovaného záchranného systému do výuky žáků, při níž by byly prezentovány praktické ukázky a modelové situace, se kterými se žáci mohou setkat v běžném životě. Tyto prezentace by mohly být propojeny v předmětech, které s touto problematikou úzce souvisejí.

Mimo jiné by alespoň jednou ročně měl probíhat tzv. branný den, v němž by si žáci vyzkoušeli evakuaci z budovy, a především noví žáci by se seznámili i s výstražnými signály a únikovými cestami, které se v budově nacházejí. Branné dny by mohly být organizovány ve spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému včetně praktických a technických ukázek a mohou být zároveň propojeny s tělesnou výchovou, kde by si žáci mohli vyzkoušet například hod gumovým granátem, prolézání těžkým terénem nebo nasazení ochranných masek, popřípadě využití prostředků improvizované ochrany. Žáci by se také mohli účastnit během školního roku různých exkurzí, kde by se seznámili s prostředím složek integrovaného záchranného systému.

V rámci přednášek by bylo možné také navázat spolupráci s Fakultou logistiky a krizového řízení, která je v těsné blízkosti školy, a tak by bylo možné zapojit i odborníky z řad akademiků.

Optimální model preventivně výchovné činnosti na základní škole Academic school Uherské Hradiště by měl být tedy rozšířen o tyto prvky.

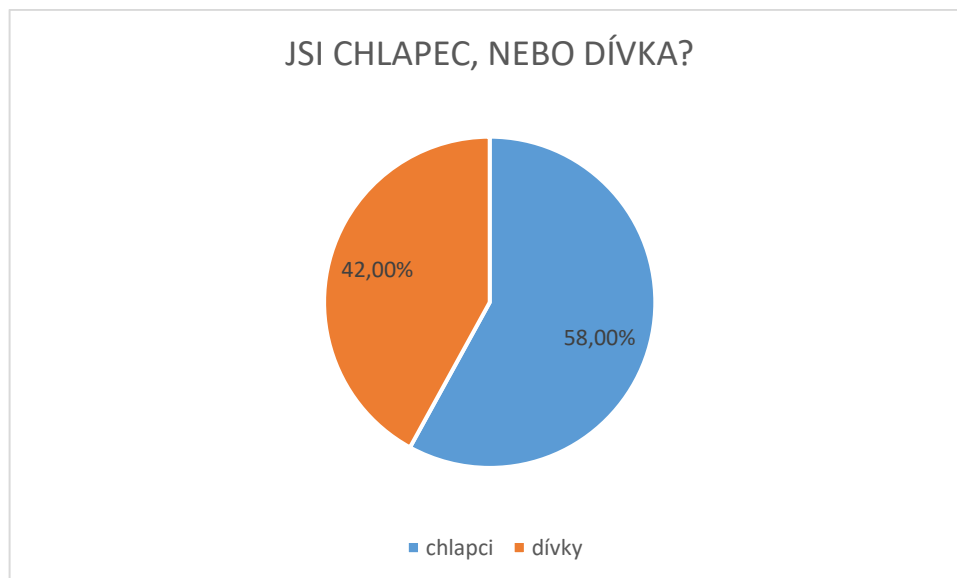

Graf 1 – Model preventivně výchovné činnosti (vlastní)

6.2 Dotazníkové šetření

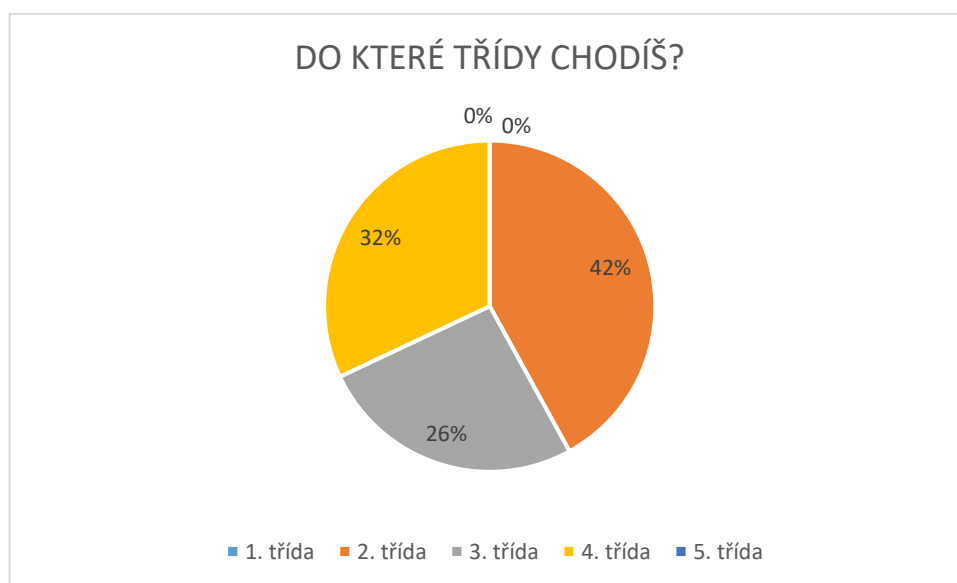
Pro vznik scénářů preventivně výchovné činnosti byla provedena předběžná analýza u žáků prvního stupně Základní školy Academic school Uherské Hradiště. V rámci analýzy bylo využito dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo celkem 53 žáků. Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo získat vstupní přehled o znalostech žáků základní školy Academic school Uherské Hradiště a ověřit, zda tito žáci mají alespoň základní povědomí o preventivně výchovné činnosti a zda jsou srozuměni s pojmy jako je mimořádná událost, nebo zda vědí, jak se zachovat například při vzniku požáru. Na tyto otázky žáci odpovídali pouze ano či ne, a to z důvodu, že se jednalo pouze o orientační dotazník, dle kterého byly následně vytvořeny scénáře a přednášky preventivně výchovné činnosti pro Základní školu Academic school Uherské Hradiště.

Přesnější data jsou znázorněna v příložených grafech.

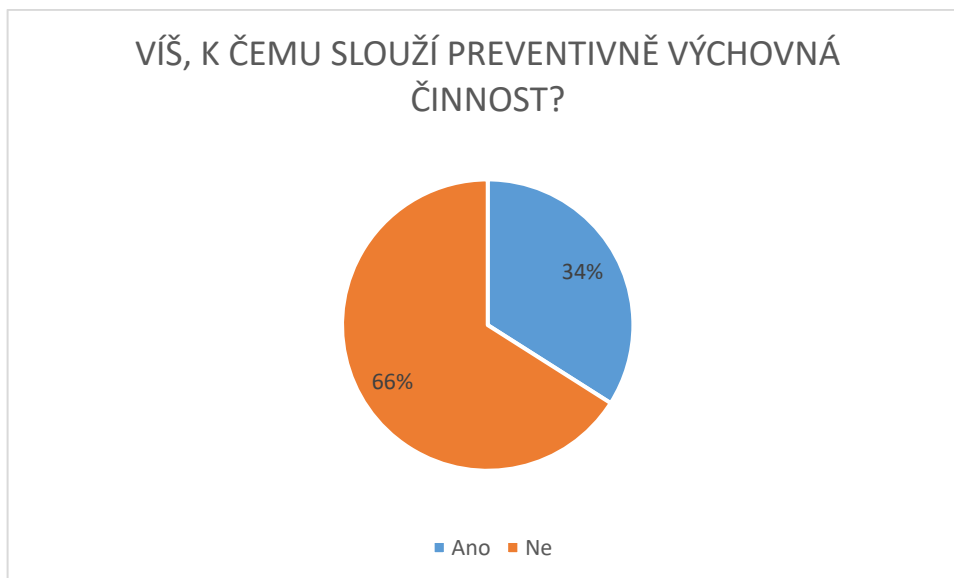
Graf 2 – Pohlaví žáka (vlastní)

První otázka dotazníkového šetření zjišťovala, zda se jedná o chlapce či dívku. Celkový počet 53 respondentů (žáků) tvořilo 58 % chlapců a 42 % dívek.

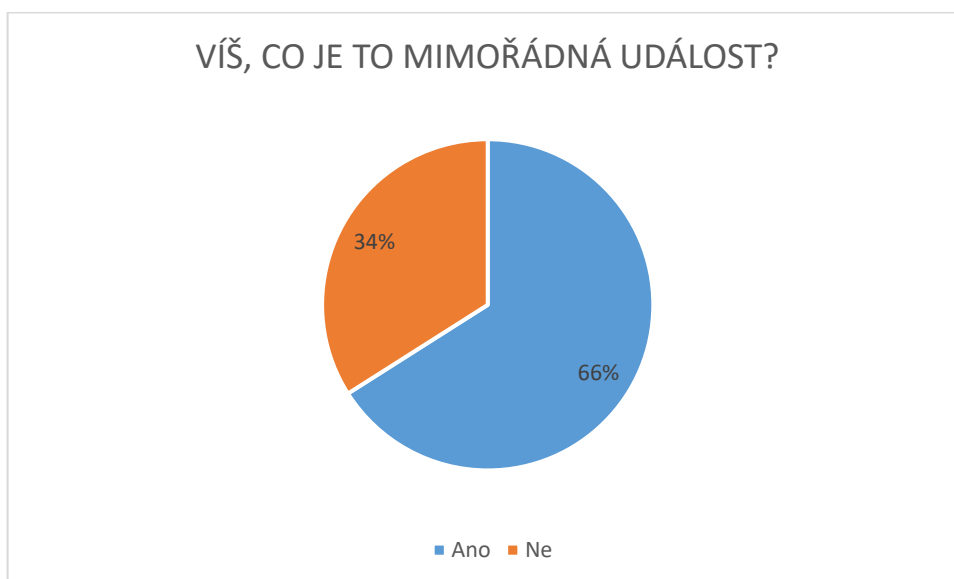
Graf 3 – Jednotlivé třídy žáků (vlastní)

Následující otázka měla za cíl zjistit, jaký ročník žáci navštěvují. Celé dotazníkové šetření bylo orientováno na žáky I. stupně základní školy. Šetření se zúčastnili v procentuálním zastoupení 42 % žáci 2. třídy, v zastoupení 26 % žáci 3. třídy a v zastoupení 32 % žáci 4. třídy. Žáci první a páté třídy se dotazníkového šetření nezúčastnili.

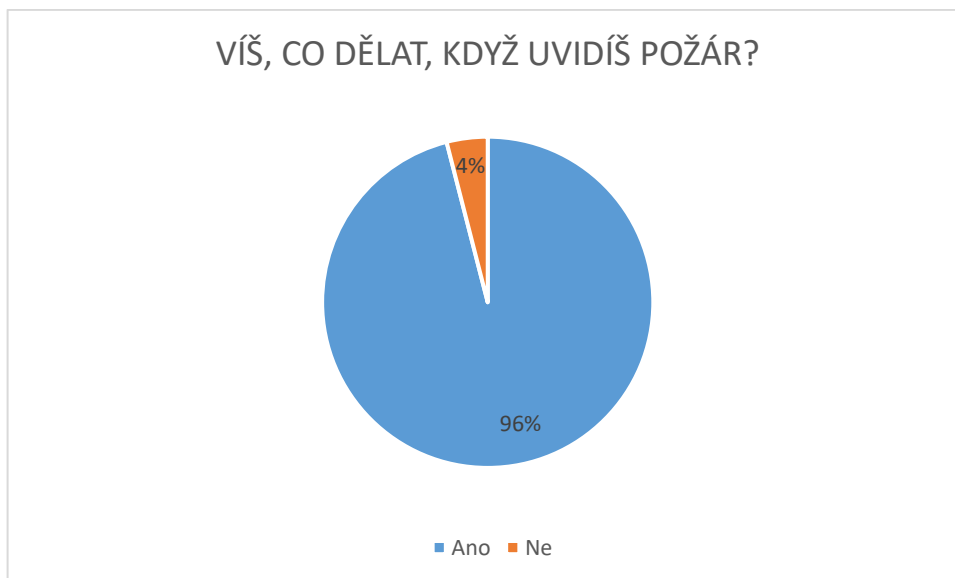
Graf 4 – Preventivně výchovná činnost (vlastní)

Na tomto grafu jsou znázorněny odpovědi žáků na otázku, zda vědí, k čemu slouží preventivně výchovná činnost, dále jen PVČ. Z celkového počtu 53 žáků odpovědělo 66 %, že nevědí, co to PVČ znamená. Těchto 66 % představuje tedy 35 žáků jenž nemají o PVČ žádné povědomí, a i z tohoto důvodu by se měly realizovat přednášky, jež by se zaměřovaly na tuto problematiku.

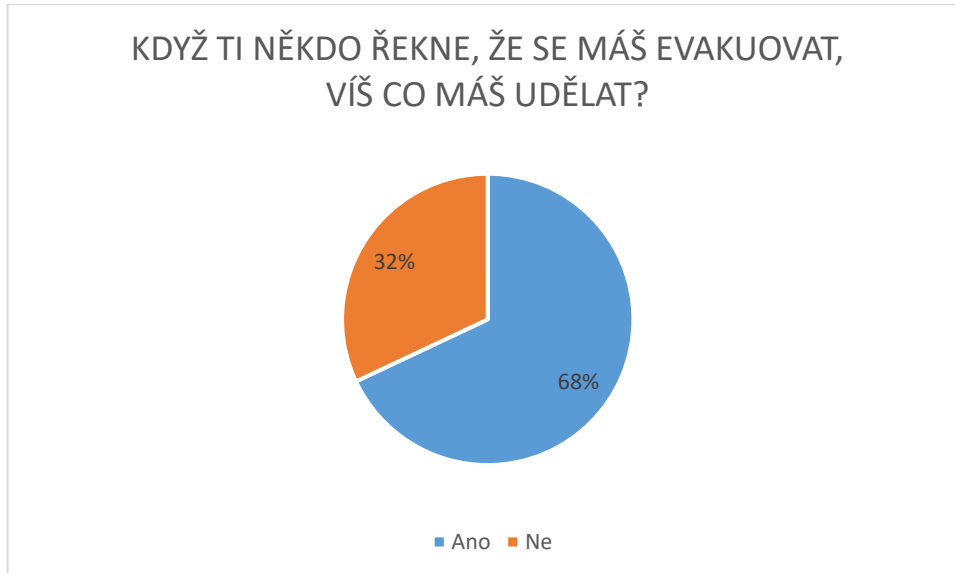
Graf 5 – Mimořádná událost (vlastní)

Otázka, víš, co je to mimořádná událost? Tato otázka měla za cíl zjistit, zda žáci vědí, co tento pojem znamená. Na tuto otázku odpovědělo celkem 66 % žáků, že vědí, co to jsou mimořádné události a 34 %, což představuje 18 žáků odpovědělo, že nevědí, co to mimořádné události jsou.

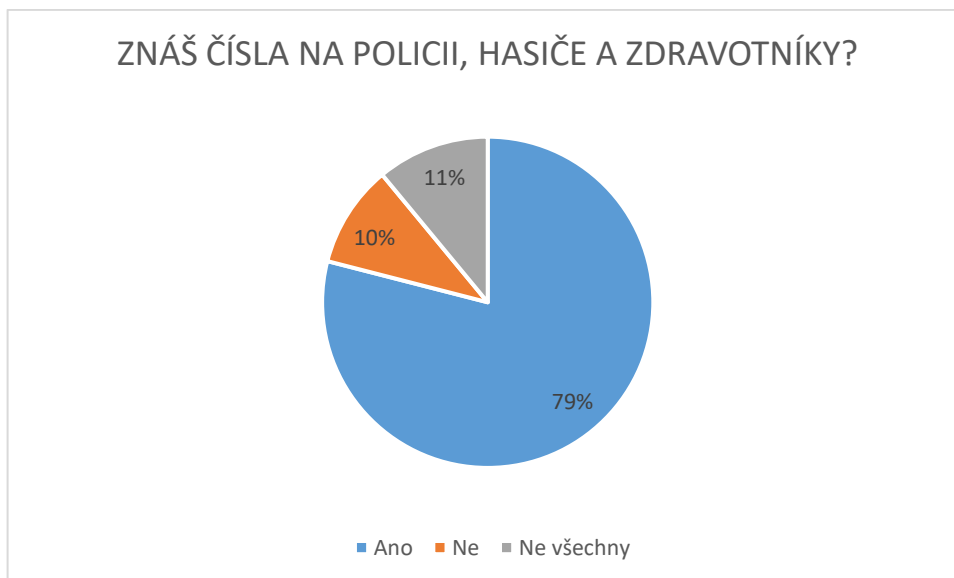
Graf 6 – Požár (vlastní)

V tomto grafu jsou znázorněny odpovědi na otázku, víš, co dělat, když uvidíš požár? Na tuto otázku odpověděli téměř všichni žáci stejně, a to v počtu 96 %, že vědí, jak se při zpozorování požáru zachovat. Pouhé 4 % žáků odpověděly, že nevědí, jak se při požáru zachovat.

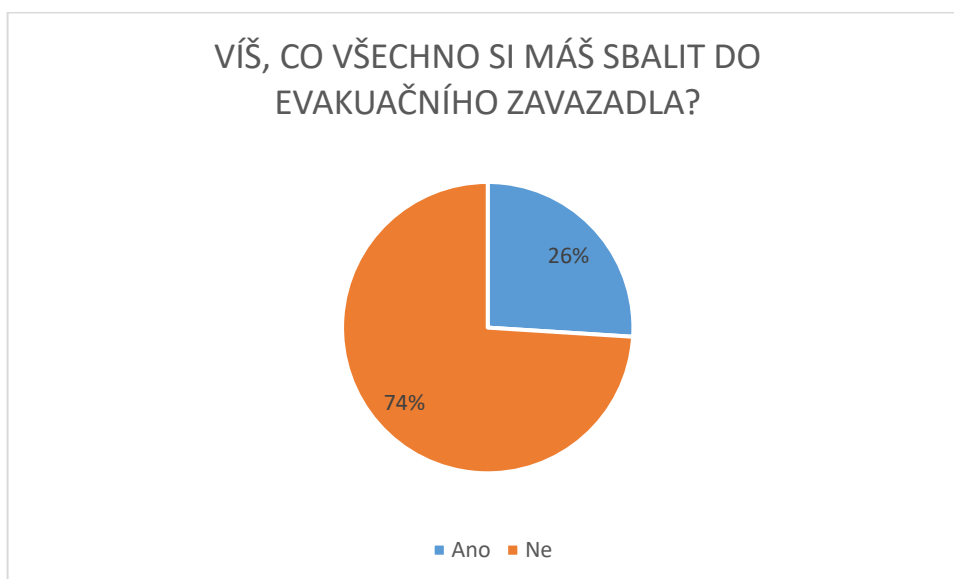
Graf 7 – Evakuace (vlastní)

Na tuto otázku odpovědělo celkem 68 % žáků, že ví, co dělat v případě, že se oznámí evakuace. Dalších 32 % odpovědělo, že nevědí, co v takovém případě dělat. Evakuace se řadí mezi základní úkoly ochrany obyvatelstva a měli by s ní být vyrozuměni všichni žáci. Z tohoto důvodu je evakuace i jedním z bodů scénáře, který je navržen v rámci PVČ.

Graf 8 – Telefonní čísla na základní složky IZS (vlastní)

Následující otázka se týkala telefonních čísel na základní složky integrovaného záchranného systému, tedy policii české republiky, hasičský záchranný sbor a zdravotnickou záchrannou službu. Celkem 79 % žáků odpovědělo, že zná všechny tyto telefonní čísla na základní složky a pouhých 10 % žáků odpovědělo, že nezná žádné z těchto čísel. Třetí možností bylo, že znají alespoň jedno z uvedených čísel, přičemž tuto možnost zakroužkovalo 11 % žáků.

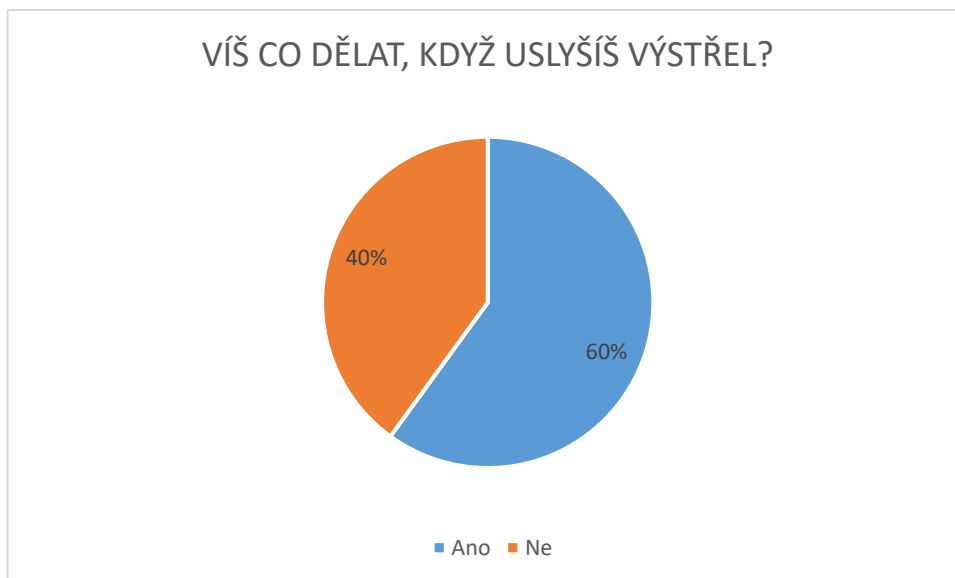
Graf 9 – Evakuační zavazadlo (vlastní)

Otázka víš, co všechno si máš sbalit do evakuačního zavazadla zjišťovala, zda žáci vědí, co by takové zavazadlo mělo obsahovat. V této otázce celkem 74 % žáků vybralo možnost, že nevědí, co by takové evakuační zavazadlo mělo vše obsahovat. Pouhých 26 % žáků odpovědělo na tuto otázku tak, že vědí, co vše by si měli sbalit do evakuačního zavazadla.

Graf 10 – Sirény (vlastní)

Z grafu č. 9 lze vyčíst poměr odpovědí na otázku víš, k čemu slouží sirény? Na tuto otázku zodpovědělo celkem 87 % žáků, že ví, k čemu sirény slouží. Lze tedy tvrdit dle této odpovědi, že většina žáků je s touto problematikou vyrozuměna a pouhých 13 % žáků neví, k čemu sirény slouží.

Graf 11 – Aktivní střelec (vlastní)

Poslední otázka se zabývala tím, zda žáci vědí, jak se zachovat, pokud by uslyšeli výstřel. Celkem 60 % žáků vědělo, jak v takové situaci postupovat a dalších 40 % žáků odpovědělo, že neví, co v takové situaci dělat.

Z výsledků dosažených dotazníkovým šetřením lze tvrdit že žáci, kteří se zúčastnili tohoto dotazníkového šetření, konkrétně žáci 2. až 4. třídy základní školy Academic school Uherské Hradiště mají základní povědomí o problematice preventivně výchovné činnosti a ochrany obyvatelstva. Avšak u několika otázek převažovaly negativní odpovědi, tedy že žáci danou oblast neznali.

Jako příklad lze uvést otázku číslo 5 „Viš, co dělat, když uvidíš požár“. Na tuto otázku odpovědělo celkem 96 % žáků tak, že vědí, jak se při zpozorování požáru zachovat. Opakem je otázka číslo 8 „Viš, co všechno si máš nabalit do evakuačního zavazadla“. Na tuto otázku odpovědělo 74 % žáků, že nevědí, co by si měli do evakuačního zavazadla sbalit. Z tohoto důvodu je právě i tato oblast zařazena do přednášek preventivně výchovné činnosti.

Žákům bylo položeno celkem 10 otázek, na které odpovídali písemnou formou ano nebo ne.

Limitujícím faktorem tohoto dotazníkového šetření byla nutnost tvory jednoduchých otázek. Z tohoto důvodu nebyl prostor pro ověřovací otázky, a tak jsou tyto otázky obecné bez ověření správnosti odpovědí. Dalším limitujícím faktorem byl počet žáků, jenž tento dotazník zpracovávali. Tento počet žáků byl ovlivněn tím, že se jednalo pouze o jednu základní školu, a to základní školu Academic school Uherské Hradiště, se kterou byla navázána spolupráce v rámci preventivně výchovné činnosti.

6.3 Úvod do ochrany obyvatelstva a preventivně výchovné činnosti

Cílem bakalářské práce a přednášek je vysvětlení problematiky ochrany obyvatelstva a preventivně výchovné činnosti žákům základní školy Academic school Uherské Hradiště. Tyto přednášky budou sloužit učitelům této školy pro vysvětlení dané problematiky žákům a pro praktické ukázky a hry, které žákům tyto oblasti vysvětlí i zábavnou formou a formou soutěží. Pro pochopení je důležité žákům úvodem vysvětlit co to je samotná ochrana obyvatelstva a preventivně výchovná činnost. Z dotazníkového šetření vyšlo, že 66 % žáků neví, co to vlastně preventivně výchovná činnost je a z tohoto důvodů je také důležitým jim tento pojem vysvětlit.

Úvodem přednášky by byly vysvětleny pojmy ochrana obyvatelstva, preventivně výchovná činnost a mimořádná událost:

- Pojem ochrana obyvatelstva představuje plnění úkolů v souvislosti s ochranou zdraví, života, životního prostředí a majetku při mimořádných událostech a krizových situacích.

- Preventivně výchovná činnost představuje soubor činností zaměřených na výchovu dětí a vzdělávání obyvatelstva v oblasti ochrany člověka při vzniku mimořádných událostí a požární ochrany.
- Mimořádná událost je jakési škodlivé působení sil a jevů vyvolaných přírodními vlivy nebo činností člověka, kdy je potřeba provést záchranné a likvidační práce. Může se jednat také o havárie, které ohrožují zdraví, život, majetek nebo životní prostředí.

Dalším bodem přednášky jsou úkoly ochrany obyvatelstva

- Mezi úkoly ochrany obyvatelstva se řadí varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí, individuální ochrana, humanitární pomoc a nouzové přežití.
- Mezi prvky varování a vyrozumění patří sirény a rozhlas, pomocí kterých je obyvatelstvo varováno před či při vzniku mimořádné události. Každou první středu v měsíci ve 12 hodin jsou tyto sirény prověřovány zkouškou sirén, která trvá 140 sekund, má kolísavý tón a může zaznít až 3x po sobě.

Integrovaný záchranný systém

- Mezi základní složky integrovaného záchranného systému se řadí Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Zdravotnická záchranná služba ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje.
- Slouží pro záchranné a likvidační práce a pro přípravu na mimořádné události, které mohou nastat nenadále, jako například dopravní nehoda, požár, únik nebezpečných látek.
- Úkolem integrovaného záchranného systému je ochrana životů, zdraví, osob, zvířat ale i majetku a životního prostředí.

Linky tísňového volání

- Tísňová linka je telefonní linka, na kterou je možno volat v případě, že je potřeba ohlásit mimořádnou událost a vyžádat si pomoc složek integrovaného záchranného systému.
- Mezi čísla tísňových linek patří: 150 (hasičský záchranný sbor), 155 (zdravotnická záchranná služba), 158 (policie), 156 (městská policie), 112 (jednotné evropské číslo tísňového volání).

- Volání na tísňové linky je bezplatné a na linku 112 je možné se dovolat i bez SIM karty nebo signálu.

Informace, které je důležité sdělit při volání na tísňovou linku:

- V první řadě je důležité sdělit, co se stalo a uvést počet zraněných, zasažených nebo ohrožených.
- Dále sdělit, kde se událost stala, například adresa, obec, ulice, číslo silnice nebo co se v okolí nachází.
- V neposlední řadě zajímá operátora tísňového volání, kdo volá. Sdělit své jméno, telefonní číslo a místo odkud se volá a vyčkat dalších pokynů operátora, nikdy nezavěšovat jako první.
- Po ukončení hovoru může následovat zpětný hovor, proto není dobré telefon vypínat nebo zahájit jiný hovor.

6.4 Živelní pohromy

Lidstvo od počátku své existence zápasí s živelním působením přírodních sil a je tomu tak i v posledních týdnech, kdy se Česká republika potýkala například s tornádem. Z tohoto důvodu je toto téma do přednášek zahrnuto, jelikož se jedná o aktuální problematiku, na kterou lidstvo nebylo připraveno.

Obsahem přednášky jsou tyto body, kterým by se pedagogové měli věnovat:

Co jsou to živelní pohromy?

- Živelní pohroma je určitá mimořádná událost, která vzniká působením přírodních sil.
- Jedná se o škodlivé působení a tím může vzniknout škoda na majetku, přírodě a zdraví.
- Je to velmi rychlý proces, který může trvat vteřiny, dny i týdny a jeho následky jsou dlouhodobé.
- Vznikají přírodním procesem, který je způsobem tím, co se děje uvnitř země, vlivem rozdílů teplot nebo jiných faktorů.
- Živelní pohromy mohou postihnout jak pevninu, vodstvo, tak i atmosféru.

Jaké máme živelní pohromy?

- Zemětřesení.
- Pád mimozemského tělesa.
- Tornáda.
- Povodně a tsunami.
- Sesuvy půdy.
- Sopečné výbuchy.
- Požár.

Jak se před živelními pohromami chránit?

- Jednou z možností, jak se před takovou pohromou ochránit, je znalost dané živelní pohromy a absolvování výchovných nebo vzdělávacích přednášek na ochranu proti nim.
- Ochrana probíhá také formou stavby protipovodňových hrází, staveb odolných proti zemětřesení nebo zpevňování svahů proti sesuvům.
- Dalšími prostředky mohou být různé ochranné pomůcky nebo nařízená evakuace.
- Živelní pohromy se také dají předvídat, a proto je možné se na ně s předstihem připravit.

Tornádo

- Jednou z živelních pohrom je právě tornádo, které v minulých dnech zastihlo Českou republiku. Tornáda jsou prudké bouřky spojené s nízkým atmosférickým tlakem a točícím se větrem.
- V případě vzniku tornáda je nejlepším řešením schovat se ve sklepě a držet se poblíž venkovní stěny. Pokud se v domě sklep nenachází, je potřeba se ukrýt ve středu nejnižšího patra budovy, do malého pokoje nebo za robustní nábytek, ale na místo, nad kterým není o patro výše těžký nábytek.
- Důležité je nezdržovat se u oken.
- Je potřeba zavřít všechny okna a dveře na straně přicházejícího víru a otevřít je na druhé straně. Zabrání se tak nadzvednutí střechy vyrovnáním tlaku.

- V případě, že není možné ukrýt se v budově není dobré zůstat v autě nebo přívěsu. Je zapotřebí se pohybovat kolmě ke směru trasy tornáda, schovat se do příkopu nebo prohlubně v zemi, ležet na břiše a rukama si přikrýt hlavu.

Požár

- Problematika požáru byla uvedena v dotazníkovém šetření pod otázkou, zda žáci ví, co dělat v případě vzniku požáru. Jelikož na tuto otázku odpovědělo 96 % žáků že ví, co v takovém případě dělat, je tato problematika v přednáškách zmíněna jen krátce.
- Požár může vzniknout neopatrným zacházením s ohněm, technickou poruchou nebo havárií zapříčiněnou člověkem, důsledkem přírodních procesů jako je bouřka, dlouhodobé sucho nebo výbuch sopky ale také může vzniknout úmyslným zapálením.
- K tomu, aby požár vznikl jsou zapotřebí tři podmínky, kterými jsou hořlavé látky, dostatečné množství kyslíku a počáteční vysoká teplota, nejčastěji to bývá plamen, jiskra, teplo nebo horký povrch.
- Požár má různé příznaky, proto není složité jej poznat. Často ho doprovází výrazný kouř. Dalším příznakem jsou viditelné plameny a jeho teplota. Při zjištění, že jde opravdu o požár je potřeba zvolat hoří! Tímto zvoláním dochází k informování ostatních osob, které o požáru nevědí.

Co dělat v případě vzniku požáru:

- Požáry se řadí mezi nejničivější druhy živelních pohrom a stejně tak jako složky integrovaného záchranného systému, které se na tuto událost připravují tak by i žáci základní školy měli absolvovat kurzy, jak se při těchto událostech zachovat a jak rozpoznat samotný vznik požáru. Z těchto důvodů by byla vytvořena modelová situace požáru uvnitř budovy základní školy Academic school Uherské Hradiště, jelikož s těmito prostory jsou všichni žáci obeznámeni.
- Při vzniku požáru v prostorách školy je zapotřebí dodržet tyto kroky:
 1. Při zaznění alarmu, je potřeba se připravit k evakuaci.
 2. Nevyvolávat paniku a dodržovat instrukcí učitele.

3. Pokud se žák nachází ve třídě, seřadí se ke dveřím bez svých osobních věcí. V případě, že se nachází v prostorách školy, připojí se k jiné skupině.
 4. Žák vyčká na pokyn učitele a poté se společně přesouvají po nejbližší evakuační trase do místa shromáždění, tedy před budovu školy na travnatou plochu. Z důvodu absence evakuačního schodiště by evakuace probíhala po hlavním schodišti budovy.
 5. V místě shromáždění probíhá kontrola, zda jsou všichni žáci venku z budovy.
- Pokud by nastala situace, kdy není možná evakuace z prostoru školy, postup by byl následující:
 1. Zavřít dveře a utěsnit je mokřým ručníkem nebo hadrem tak, že se ručník umístí pod dveře, čímž by došlo k omezení průniku kouře do místnosti a zpomalení šíření požáru.
 2. Zakrýt si dýchací cesty navlhčeným kusem látky. Tato látka může být například šátek, textilie nebo i kapesník.
 3. V místnosti je zapotřebí otevřít všechna dostupná okna, aby byl zajištěn přísun kyslíku.
 4. Z okna vyvěsit bílý kus látky a volat o pomoc, aby bylo zřejmé, že v okně někdo je.
 5. Na co by žáci neměli zapomenout je zachování klidu, tedy nevyvolávat paniku a poslouchat povelů hasičů.

6.5 Evakuace a evakuační zavazadlo

Jednou z přednášek je téma evakuace a evakuační zavazadlo. Toto téma bylo zvoleno z důvodu dotazníkového šetření, ve kterém žáci odpovídali na otázku, zda vědí, co vše by si měli sbalit do evakuačního zavazadla. Na tuto otázku odpovědělo 74 % žáků že nevědí, co by si do takového zavazadla měli sbalit. Z tohoto důvodu bylo téma evakuace a evakuační zavazadlo do přednášek zahrnuto.

Obsahem přednášky jsou tyto pojmy, kterým by se pedagogové měli věnovat:

Co je to evakuace?

- Evakuace je souhrn opatření, které zajišťují přemístění osob, zvířat a majetku z místa ohroženého mimořádnou událostí do míst, kde ohrožení nehrozí.
- Evakuovat se můžeme na dobu do 24 hodin (krátkodobá) nebo déle než 24 hodin (dlouhodobá).

Proč se evakuuje?

- Evakuuje se při vzniku mimořádné události, která může způsobit ohrožení na životě, zdraví nebo poškodit majetek.

Při jakých událostech může nastat evakuace?

- Evakuace může nastat například při povodních a jiných živelních pohromách.
- Ve školách může nastat evakuace z důvodu požáru v budově nebo například z důvodu ohlášení bomby v okolí školy.

Jak se máme při evakuaci chovat?

- Je potřeba dodržovat pokyny těch, kteří evakuaci organizují.
- Nepanikařit.
- Dětem dát do kapsy cedulku se jménem a adresou.
- Vzít si sebou evakuační zavazadlo.

Co je si představit pod pojmem evakuační zavazadlo?

- Připravuje se pro případ opuštění bytu při dopadu mimořádné události a nařízené evakuace.
- Je v něm vše, co potřebujeme pro pobyt mimo domov na pár dní.
- Může se jednat o batoh, cestovní tašku nebo kufr.
- Zavazadlo by měl být označeno svým jménem a adresou.
- Zavazadlo pro děti by nemělo přesáhnout 10 kg a u dospělé osoby 25 kg.

Jaký by měl být obsah evakuačního zavazadla?

- Osobní doklady, peníze a platební karty, doklady od vozidel, pojistné smlouvy a jiné drobné cennosti.
- Léky a brýle, užíváte-li je.

k vyhodnocení hry, a to tím způsobem, že dojde ke společné kontrole a vysvětlení, proč tam dané věci patří, a naopak proč některé ne.

Pro tyto účely byly nachystány tyto věci:

Věci, které do evakuačního zavazadla patří – peníze, léky, brýle, spodní prádlo, oděv, obuv, pláštěnka, příkrývka, pitná voda, trvanlivé potraviny nejlépe v konzervách, jídelní miska, příbor, otvírák, nůž, ručník, zubní kartáček a pasta, sprchový gel, mobilní telefon, nabíječka, svítilna, zápalky, psací potřeby, sešit, karty, kniha, plyšák pro malé dítě.

Věci, které do evakuačního zavazadla nepatří – netrvanlivé potraviny, objemné nebo těžké předměty.

6.6 Prostředky improvizované ochrany

V případě úniku chemických látek nebo radioaktivního záření, mohou být využity prostředky improvizované ochrany. Cílem této přednášky je seznámení žáků s prostředky improvizované ochrany a jak je při těchto událostech využít.

Úvodem přednášky by žákům byly vysvětleny základní pojmy:

Improvizovaná ochrana

- Improvizovaná ochrana bývá využívána v případech úniku nebezpečných látek nebo radioaktivního záření, ke kterým může dojít například poruchou při technologické výrobě nebo při špatném skladování. Samotná improvizovaná ochrana bývá tedy využita při úniku ze zamořeného prostředí.

Prostředky improvizované ochrany

- Prostředky improvizované ochrany představují téměř všechny prostředky, které se nacházejí v běžné domácnosti a mohou být využity pro ochrany dýchacích cest, ochranu obličeje a očí, ochranu hlavy, ochranu povrchu těla nebo ochranu rukou a nohou.

Dále by byly žákům prezentovány prostředky, které lze pro tuto ochranu využít jako například v rámci ochrany dýchacích cest, obličeje, očí a hlavy:

- šátek,
- lyžařské brýle,
- čepice,

- navlhčený kus látky,
- kukla.

Ochrana celého těla:

- kombinéza,
- gumáky,
- sáčky,
- lepící páska, provázek nebo gumička pro utěsnění vstupů,
- gumové, popřípadě textilní rukavice,
- více vrstev oblečení,
- šála,
- respirátor nebo rouška,
- pláštěnka.

Obrázek 11 – Prostředky improvizované ochrany (vlastní)

Po vysvětlení základní terminologie a prostředků improvizované ochrany by následovala hra, ve které by žáci prověřili získané znalosti a taktéž aby si tuto oblast lépe zapamatovali. Pro účely této hry by žáci byli rozděleni do dvou skupin, v němž by si vytyčili jednoho žáka nebo žákyni, kterou či kterého by měli obléct za využití prostředků improvizované ochrany, které by jim byly dány do místnosti. Na tento úkol by byl vymezen časový interval 5 minut. Po uplynutí této doby by byly obě skupiny vyhodnoceny a bylo by jim vysvětleno co udělali dobře, a naopak co špatně. Pro větší motivaci by byla vítězná skupina vyhlášená jako vítězná a byl by ji udělen diplom z oblasti přípravy improvizované ochrany.

6.7 Aktivní střelec

Problematika aktivního střelce je v poslední době velmi častým problémem, se kterým se společnost setkává nejen se školských zařízeních ale také na dalších místech, které jsou označována jako tzv. měkké cíle (nádraží, nemocnice, památky atd.)

Z dotazníků vyplynulo, že 60 % žáků ví, co udělat v případě, že uslyší výstřel. 40 % žáků nevědělo, co v takové situace děla. Z tohoto důvodu je tato problematika do přednášek zařazena s cílem rozšířit znalosti žáků.

Kdo je aktivní střelec

- Aktivní střelec je nebezpečný ozbrojený pachatel, který je schopen zaútočit na základě promyšleného plánu nebo v akutní stresové reakci proti ostatním lidem za pomocí zbraně.
- Útoky aktivního střelce je takřka nemožné odhalit. Se svým úmyslem se nikomu nesvěruje a inspirovat ho mohou podobné typy událostí, ke kterým v minulosti došlo. Častěji útočí jednotlivci.
- Takovýto střelec obvykle nemá připravený plán a nechce vyjednávat o žádných podmínkách. Jeho cílem je usmrtit co největší počet osob dříve, než jej stihne někdo zastavit. Záměrně si proto vybírá místa s vysokou koncentrací osob.

Utíkej, schovej se, boj

- Jak postupovat v případě útoku aktivního střelce je rozděleno do tří kroků.
- Prvním krokem je utíkej! Pokud je možnost utéct, měli bychom zvolit tento krok. Své osobní věci a cennosti nechat na místě a pokud je to možné, je potřeba pomoci

i ostatním. Z bezpečí varujte ostatní před vstupem do objektu a zavolejte pomoc na číslo 158.

- Pokud není možnost utéct do bezpečí, je potřeba najít si místo, kam se schovat. V místnosti je potřeba zamknout a zablokovat dveře a schovat se za pevné předměty.
- Důležitým krokem je přepnout si svůj telefon do tichému režimu a zůstat potichu, neupoutávat na sebe pozornost.
- Pokud se dveře otevírají ven a není možnost dveře uzamknout, je možnost využít látky, která se obtočí kolem kliky a tažením k sobě dveře zabezpečí. V této situaci je potřeba se schovat za stěnu, nikoliv za dveře v případě, že by se pachatel pokusil na dveře vystřelit.
- Poslední možností, pokud není kam utéct nebo se schovat je boj s pachatelem. Důležité je jednat rychle a násilně s cílem zneškodnit pachatele. Je potřeba použít jakékoliv předměty, které poslouží jako zbraně.

Co dělat při příchodu policie

- Při příchodu policie je zapotřebí zůstat v klidu a poslouchat jejich instrukce. Ruce držet vždy ve viditelné pozici a vyvarovat se křiku a divoké gestikulaci.

Po přednášce, kde dojde k vysvětlení základních principů chování při výstřelu, dostanou žáci za úkol zabarikádovat se ve třídě. Budou mít k dispozici veškeré předměty, které se ve třídě obvykle nacházejí a jejich úkolem bude zabezpečit dveře tak, aby je pachatel nemohl otevřít. Cvičení bude jako při reálném útoku a žáci tak budou muset spolupracovat, napanikařit a po celou dobu být potichu, aby na sebe neupoutali pozornost střelce.

Pro tyto účely bude vytyčen střelec, který zahájí cvičení falešným výstřelem a nastíní tak žákům reálnou situaci, kdy není možné ze třídy utéct.

7 DÍLČÍ ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI

Praktická část práce byla zaměřena na vytvoření scénářů a přednášek preventivně výchovné činnosti. Úvodem praktické části je představena základní škola Academic school Uherské Hradiště. Tato škola představuje soukromý vzdělávací komplex, jenž nabízí vzdělávání jak v mateřské, tak i základní škole s vícejazyčným zaměřením.

Pro detailnější zpracování praktické části, konkrétně přednášek preventivně výchovné činnosti bylo vytvořeno dotazníkové šetření. Tyto dotazníky byly ve škole vyplněny žáky prvního stupně, na jehož základě byl vytvořen scénář preventivně výchovné činnosti, který slouží výhradně pro účely bakalářské práce. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 53 žáků, jenž navštěvují 2. až 4. třídu. Scénář preventivně výchovné činnosti obsahuje úvod do ochrany obyvatelstva, živelní pohromy, evakuaci a evakuační zavazadlo, prostředky improvizované ochrany a aktivního střelce. Ve scénářích je popsáno, jak se v takové situaci zachovat a na co by se nemělo zapomenout. Tyto scénáře budou následně prezentovány na táboře IZS v srpnu tohoto roku.

Na základě scénáře byly vytvořeny výuková videa s prezentacemi, které jsou volně dostupné pro žáky základní školy Academic school Uherské Hradiště a slouží jako videa k opakování a procvičování.

8 NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ

Pro další rozvoj preventivně výchovné činnosti při základní škole Academic school Uherské Hradiště by bylo vhodné zapojení širší působnosti integrovaného záchranného systému, jmenovitě složek Hasičského záchranného sboru, Policie ČR a Zdravotnické záchranné služby, které by mohly být zapojeny do přednášek. Tato spolupráce by přinesla více praktických ukázek a tím i větší prohloubení znalostí z této problematiky pro žáky základní školy.

Tyto přednášky by se měly realizovat minimálně jednou ročně, aby žáci byli v obraze a věděli i o nových praktikách a dále si tak prohlubovali své znalosti z oblasti preventivně výchovné činnosti.

Při navázání spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému se mohou žáci podívat například na hasičskou stanici, vybavení vozidel, dále na oděv a vybavení jednotlivých zástupců složek a mimo jiné například i návštěvu operačního a informačního střediska, které slouží k příjmu tísňového volání.

Další návrhovou částí je oblast evakuace. Při tomto cvičení by si žáci zopakovali proces evakuace ze školského zařízení a taktéž by si zopakovali znalosti poplachových systémů a koordinaci kterou by vedl vyučující. Tato cvičení by mohla být organizovaná zvlášť, nebo při přednáškách orientovaných na preventivně výchovnou činnost.

Základní škola pořádá v létě tábor zaměřený na integrovaný záchranný systém. Kromě pořádání tohoto tábora by však bylo vhodné pořádat i přednášky pro všechny žáky školy, neboť tohoto tábora se účastní pouze pár žáků. Jako možné řešení tohoto návrhu byly v rámci práce vytvořeny i výuková videa, která mají za cíl nastínit základní problematiku z vytvořených přednášek. Tyto videa mají žáci k dispozici.

ZÁVĚR

Bakalářská práce s názvem preventivně výchovná činnost se skládá ze dvou částí, a to části teoretické a části praktické.

Teoretická část obsahuje základy ochrany obyvatelstva včetně její historie, preventivně výchovnou činnost, její obsahové zaměření, cíle vzdělávání a projekty, které se na tuto problematiku zaměřují, jako například projekt Hasík CZ, Záchranný kruh, Vaše cesty k bezpečí a Hasiči pro školy. Poslední kapitolou je kapitola legislativní aparát, která se vztahuje k legislativě a vyhláškám, jenž se vztahující k oblasti ochrany obyvatelstva a preventivně výchovné činnosti.

V praktické části práce jsou úvodem zmíněny základní informace o základní škole Academic school Uherské Hradiště, pro kterou jsou určeny přednášky a scénáře vytvořené v další části práce. Žákům této základní školy byly rozdány krátké a stručné dotazníky, které následně sloužily pro vytvoření přednášek z oblasti ochrany obyvatelstva. Dotazník obsahoval celkem 10 otázek a odpovídali na něj žáci 2. až 4. třídy.

Přednášky byly rozděleny celkem do 5 bloků, kterými jsou úvod do ochrany obyvatelstva, živelní pohromy, evakuace a evakuační zavazadlo, prostředky improvizované ochrany a aktivní střelec. Tyto jednotlivé bloky obsahují základní informace o dané problematice a informace, jak se v takovém případě chovat a na co nezapomenut.

Některé přednášky obsahují hru, při které si žáci vyzkouší danou problematiku prakticky a ověří si tak získané znalosti z přednášek. Ke každé přednášce bylo vytvořeno také krátké výukové video s prezentací, které může sloužit jako úvod do jednotlivé problematiky anebo jako opakování pro žáky.

V závěru práce se nacházejí návrhová opatření, která slouží pro další rozvoj preventivně výchovné činnosti na základní škole Academic school Uherské Hradiště a obsahuje návrhy a možná zlepšení do budoucna.

Limitujícími faktory práce bylo zaměření se na konkrétní základní školu, kde byl nízký počet žáků a dotazník, který vyplnili pouze žáci 2. až 4. třídy a jejich počet dohromady tvořil 53 žáků. Dalším omezením byla také covidová situace, která neumožnila odprezentování přednášek žákům, a tak se přednášky budou prezentovat v měsíci srpen na táboře, jenž pořádá základní škola Academic school Uherské Hradiště a bude zaměřen na integrovaný záchranný systém.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Academic school, c1993 - 2017. [Http://academicschool.cz/](http://academicschool.cz/) [online]. Academic School, Mateřská škola a základní škola [cit. 2021-7-7]. Dostupné z: <http://academicschool.cz/zs-uherske-hradiste/>

BLAŽEK, Jiří, c2014. Historický vývoj ochrany obyvatelstva. In: Vzdelavani-dh [online]. Praha: Vzdelavani-dh [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=132&subhead=340>

ČESKO. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

ČESKO. Vyhláška č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328>

ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb., Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>

ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

ČESKO. Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

ČESKO. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>

ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Evakuace, c2020. HZSCR [online]. Olomouc: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-olomouckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-evakuace-evakuace.aspx>

HADDOW, George D., Jane A. BULLOCK a Damon P. COPPOLA, [2017]. *Introduction to emergency management*. Amsterdam: Elsevier. ISBN 978-012-8030-646.

Hasiči pro školy, c2020. Hasiciproškoly [online]. Ústí nad Labem: HZS Zlínského a Ústeckého kraje [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.hasiciproškoly.cz/o-projektu>

HASÍK CZ, c2020. Hasik [online]. Bruntál: Citadela Bruntál [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_zs.html

CHYTRÉ BLONDÝNKY RADÍ, c2020. Krizport [online]. Praha: Krizport [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.krizport.cz/rady/chytre-blondynky-radi>

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013. 1. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. ISBN 978-80-86466-50-7.

KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA do roku 2025 s výhledem do roku 2030, 2020. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

KONÍŘOVÁ, Marta, 2006. BRANNÁ VÝCHOVA [online]. Přerov [cit. 2021-7-6].

KOPÁČEK, Petr, 2018. Výzkum společnosti STEM: Občanům se líbí kampaň Bezpečné cestování. HZSCR [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/vyzkum-spolecnosti-stem-obcanum-se-libi-kampan-bezpecne-cestovani.aspx>

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ, ML. a Libor FOLWARCZNY, 2013. Ochrana obyvatelstva. 2. Ostrava: SPBI. ISBN 978-80-7385-134-7.

Manuál pro přípravu preventistů OO, c2014. Vzdelavani-dh [online]. Praha: Vzdelavani-dh [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=123&subhead=303>

Modul J – Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2019. 1. Praha: MV–generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-7616-048-4.

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

Ochrana obyvatelstva. MŠMT [online]. Praha: MŠMT, c2013-2021 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/ministerstvo/ochrana-obyvatelstva?fbclid=IwAR2_Y-mFGVM1zur6RicZuXr7510Dm0gDQDYAi-js2fSNirWDr6rpGkLmkSE

Preventivní program [online], 2017. In: Uherské Hradiště: Academic School, Základní škola a mateřská škola, 1–59 [cit. 2021-7-7].

První pomoc – postupy poskytování pomoci, c2021. In: Zachranny-kruh [online]. Karlovy Vary: Záchranný kruh [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pracovni-listy/prvni-pomoc-postupy-poskytovani-pomoci.html>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2021. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

REITMAYER, Ladislav, 1982. K otázce vzniku, vývoje a stavu školní branné výchovy [online]. Praha [cit. 2021-7-6].

ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ, 2019. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 2. SDRUŽENÍ POŽÁRNÍHO A BEZPEČNOSTNÍHO INŽENÝRSTVÍ. ISBN 978-80-7385-220-7.

ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra RŮŽIČKOVÁ, 2015. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 1. Ostrava: SPBI. ISBN 978-80-7385-169-9.

Seminář pro učitele základních škol, 2016. In: HZSCR [online]. Ústí nad Labem: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-02-26]. Dostupné z:

<https://www.hzscr.cz/clanek/hasici-zorganizovali-seminar-pro-ucitele-zakladnich-skol.aspx>

ŠIMEK, Tomáš, 2020. Tísňové informování obyvatelstva v České republice. Wwww.tzb-info.cz [online]. [cit. 2021-7-17]. Dostupné z: <https://www.tzb-info.cz/bezpecnost/21437-tisnove-informovani-obyvatelstva-v-ceske-republice>

Ukrytí obyvatelstva, c2020. MVCR [online]. Praha: MVCR [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva.aspx>

Vaše cesty k bezpečí, c2021. In: Bezpečnoplzeň [online]. Plzeň: Bezpečná Plzeň [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu/krizove-rizeni/oddeleni-krizoveho-rizeni/projekty-1/projekty-1.aspx>

Záchranný kruh, c2021. Zachranny-kruh [online]. Karlovy Vary: Záchranný kruh [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/o-nas/>

Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v České republice 2018, 2018. 1. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADR Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí

CBRN Chemická, biologická, radiologická a jaderná obrana

ČR Česká republika

ČSSR Československá socialistická republika

FLKŘ Fakulta logistiky a krizového řízení

HZS Hasičský záchranný sbor

IZS Integrovaný záchranný systém

JSVV Jednotný systém varování a vyzoomění

KS Krizová situace

MU Mimořádná událost

NATO Severoatlantická aliance

PVČ Preventivně výchovná činnost

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Opatření nouzového přežití (Kratochvílová, Kratochvílová, ml. a Folwarczny, 2013)	11
Obrázek 2 – Vývoj názvu ochrany obyvatelstva (Blažek, c2014).....	13
Obrázek 3 – Logo projektu Hasík CZ (HASÍK CZ, c2020).....	25
Obrázek 4 – Příručka první pomoci (První pomoc – postupy poskytování pomoci, c2021)	26
Obrázek 5 – Plakát z kampaně Bezpečné cestování (Kopáček, 2018)	27
Obrázek 6 – Titulní strana brožury (Vaše cesty k bezpečí, c2021)	28
Obrázek 7 – Logo programu Hasiči pro školy (Seminář pro učitele základních škol, 2016)	28
Obrázek 8 – Základní škola Academic school Uherské Hradiště (vlastní)	34
Obrázek 9 – Video prezentace (vlastní).....	35
Obrázek 10 – Obsah evakuačního zavazadla (vlastní)	51
Obrázek 11 – Prostředky improvizované ochrany (vlastní)	53

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Model preventivně výchovné činnosti (vlastní)	38
Graf 2 – Pohlaví žáka (vlastní)	39
Graf 3 – Jednotlivé třídy žáků (vlastní)	39
Graf 4 – Preventivně výchovná činnost (vlastní).....	40
Graf 5 – Mimořádná událost (vlastní).....	40
Graf 6 – Požár (vlastní).....	41
Graf 7 – Evakuace (vlastní)	41
Graf 8 – Telefonní čísla na základní složky IZS (vlastní)	42
Graf 9 – Evakuační zavazadlo (vlastní)	42
Graf 10 – Sirény (vlastní)	43
Graf 11 – Aktivní střelec (vlastní)	43

